

MINUTA

Întâlnirii reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție

Curtea de Apel Iași, 7-8 mai 2015

În perioada 7-8 mai 2015, la sediul Curții de Apel Iași, a avut loc întâlnirea reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii cu președinții secțiilor civile ale curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție, în care au fost dezbătute probleme de drept ce au generat practică neunitară în **materie civilă**.

În ceea ce privește participanții la întâlnire, din partea Consiliului Superior al Magistraturii s-a prezentat domnul judecător Nicolae Horațius DUMBRAVĂ, membru ales al acestei instituții.

Dezbaterile au fost moderate de doamna judecător Delia Narcisa THEOHARI, formator cu nume întregă al Institutului Național al Magistraturii la disciplinele drept civil și drept procesual civil, doamna judecător Lavinia CURELEA, Președinte al Secției I civilă din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, și doamna judecător Roxana POPA, Președinte al Secției a II-a civilă din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Curțile de apel au fost reprezentate, în principal, de președinții secțiilor civile ale acestor instanțe judecătorești sau de judecători din cadrul secțiilor respective.

Din partea Parchetului General de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Biroul de recursuri civile în interesul legii, au participat doamnele procuror Florentina Nicoleta BALTĂ și Carmen Simona RICU.

Judecătorul-raportor al întâlnirii a fost desemnat în persoana doamnei judecător Claudia SUSANU din cadrul Secției I civilă a Curții de Apel Iași.

Întâlnirea a fost deschisă de doamna judecător Cristina TRUȚESCU, Președintele Curții de Apel Iași, care a subliniat faptul că aceste sesiuni de lucru își dovedesc eficiența în planul unificării jurisprudenței.

În cuvântul de început, președinții celor două secții civile din cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție au pus accentul asupra disponibilității manifestate activ de judecătorii din cadrul instanței supreme în colaborarea cu judecătorii curților de apel, în scopul identificării problemelor de drept soluționate neunitar și a celor mai bune metode de unificare a jurisprudenței.

Domnul judecător Horațius DUMBRAVĂ a informat participanții prezenți la întâlnire despre derularea la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii a unui proces de evaluare a impactului noilor coduri de procedură civilă și penală. În acest context, una din vulnerabilitățile identificate privește creșterea duratei medii de soluționare a proceselor în materie civilă, cu peste 50-60 zile, față de durata medie de soluționare a acestora în reglementarea anterioară.

Totodată, domnul judecător Horațius DUMBRAVĂ a specificat faptul că, în perioada următoare, Consiliul Superior al Magistraturii urmează să elaboreze propuneri în sensul prelungirii termenului pentru care a fost suspendată, prin Legea

nr. 2/2013 privind unele măsuri pentru degrevarea instanțelor judecătorești, precum și pentru pregătirea punerii în aplicare a Legii nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă, aplicarea dispozițiilor vizând cercetarea procesului și dezbaterii fondului în camera de consiliu, precum și a celor privitoare la pregătirea dosarului de apel sau de recurs de către instanța a cărei hotărâre se atacă, participării prezenți agreând o atare propunere.

În finalul intervenției sale, domnul judecător Horațius DUMBRAVĂ a apreciat utilitatea acestui tip de întâlniri, subliniind că stabilirea metodologiei de organizare a acestora, aprobată prin Hotărârea Secției pentru judecători din cadrul CSM nr. 148/2015, va permite constituirea unei baze de date electronice în care se vor regăsi minutele tuturor întâlnirilor, fiind creată astfel posibilitatea consultării rapide a soluțiilor pronunțate asupra unei probleme de drept în practica judecătorească.

În ceea ce privește soluțiile conturate în cadrul întâlnirii, dintre cele 54 de teme supuse dezbaterii, participanții au fost de acord cu 31 dintre soluțiile propuse de Institutul Național al Magistraturii, în unanimitate, și cu 8 dintre soluții, în majoritate. Totodată, soluțiile adoptate în privința a 7 probleme de drept au diferit de cele cuprinse în punctajul de discuții, iar 7 astfel de chestiuni au rămas nesoluționate, apreciindu-se necesară declanșarea unui mecanism legal de unificare a practicii judiciare.

PROBLEMELE DE DREPT SUPUSE DEZBATERII

1. Titlul problemei de drept:

Incidența scutirii de plata taxei judiciare de timbru a cererilor privind Compania Națională de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România (CNADNR)

Materia: drept civil¹

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 30 alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 80/2013; art. 1 alin. (2), art. 2 pct. 30 din Legea nr. 500/2002; art. 2 lit. b) și m) din Legea nr. 554/2004; art. 1 alin. (1), (2) și (6), art. 11 alin. (1) din O.U.G. nr. 84/2003

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Potrivit art. 30 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, sunt scutite de taxă judiciară de timbru acțiunile și cererile, inclusiv căile de atac formulate, potrivit legii, de (...) instituții publice, indiferent de calitatea procesuală a acestora, când au ca obiect venituri publice.

De asemenea, potrivit art. 2 pct. 30 din Legea nr. 500/2002 privind finanțele publice, prin „instituții publice” se înțelege denumirea generică ce include Parlamentul, Administrația Prezidențială, ministerele, celelalte organe de specialitate ale administrației publice, alte autorități publice, instituțiile publice autonome, precum și instituțiile din subordinea/coordonarea acestora, finanțate din bugetele prevăzute la art. 1 alin. (2).

Prin „autoritate publică”, în înțelesul art. 2 lit. b) din Legea contenciosului administrativ nr. 554/2004, se înțelege orice organ de stat sau al unităților administrativ-teritoriale care acționează, în regim de putere publică, pentru satisfacerea unui interes legitim public; sunt asimilate autorităților publice, în sensul prezentei legi, persoanele juridice de drept privat care, potrivit legii, au obținut statut de utilitate publică sau sunt autorizate să presteze un serviciu public, în regim de putere publică.

Prin serviciu public se înțelege, potrivit art. 2 lit. m) din același act normativ, activitatea organizată sau, după caz, autorizată de o autoritate publică, în scopul satisfacerii unui interes legitim public.

Articolul 1 alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 84/2003 pentru înființarea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România - S.A. prin reorganizarea Regiei Autonome Administrația Națională a Drumurilor din România prevede faptul că C.N.A.D.N.R. este societate comercială pe acțiuni, cu capital majoritar de stat, persoană juridică română, de interes strategic național cât timp statul este acționar majoritar, care se organizează și funcționează sub autoritatea Ministerului

---

¹ Prezenta minută este redactată în formatul impus de prevederile Hotărârii Secției pentru judecători din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii nr. 148/19.03.2015.

Transporturilor, pe bază de gestiune economică și autonomie financiară, conform legilor în vigoare și statutului prevăzut în anexa nr. 1.

Potrivit alin. (6) al art. 1 din ordonanță, C.N.A.D.N.R. desfășoară în principal activități de interes public național în domeniul administrării drumurilor naționale și autostrăzilor (...).

În conformitate cu art. 11 alin. (1) din O.U.G. nr. 84/2003, bugetul de venituri și cheltuieli al C.N.A.D.N.R. cuprinde venituri proprii ale companiei, alocații de la bugetul de stat, credite interne/externe, fonduri externe nerambursabile, alte surse legal constituite (...).

Prin urmare, raportat la dispozițiile legale specificate anterior, CNADNR este instituție publică, întrucât reprezintă o persoană juridică de drept privat asimilată autorităților publice, autorizată să presteze un serviciu public, finanțată din bugetele prevăzute la art. 1 alin. (2).

Scutirea prevăzută de art. 30 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013 operează numai în măsura în care cererea are ca obiect un venit public (venitul din bugetul fondurilor externe nerambursabile, de exemplu), în accepțiunea art. 30 alin. (2) din O.U.G. nr. 80/2013. În măsura în care ea vizează un venit propriu (de exemplu, tariful de despăgubire), scutirea de plata taxei de timbru nu operează.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

a) CNADNR este o instituție publică (prin asimilare), cererea urmând a fi scutită de taxă de timbru dacă are ca obiect un venit public.

În ipoteza tarifului de despăgubire, venitul nu este public, intrând în categoria veniturilor proprii ale CNADNR, motiv pentru care cererea nu este scutită de plata taxei judiciare de timbru.

Problema de drept a fost discutată și la nivelul Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție cu referire la acțiunile în pretenții, soluția adoptată fiind în sensul punctului de vedere al INM, respectiv de scutire de plata taxelor de timbru, în funcție de natura pretențiilor care au determinat promovarea litigiului.

b) Instanța nu poate asimila CNADNR unei autorități publice, pentru a face aplicabile dispozițiile 30 din O.U.G. nr. 80/2013, care consacră o scutire specială în considerarea calității de instituție publică.

Potrivit dispozițiilor O.U.G. nr. 84/2003 pentru înființarea Companiei Naționale de Autostrăzi și Drumuri Naționale din România S.A., aceasta este societate comercială pe acțiuni, cu capital integral de stat, iar din reglementarea obiectului de activitate rezultă că desfășoară o activitate strict comercială, iar nu una specifică unei societăți civile.

Ori de câte ori CNADNR reprezintă statul (de ex. în materie de expropriere, conform Legii nr. 255/2010, Legii nr. 33/1994), legiuitorul, prin legea specială, a considerat că este cazul ca aceasta să fie scutită de taxă de timbru. Or, dacă s-ar admite aplicabilitatea scutirii pe temeiul art. 30 din O.U.G. nr. 80/2013, în considerarea calității de autoritate publică și a caracterului de venituri publice, nu ar mai fi fost nevoie ca legiuitorul să prevadă scutirea de taxă de timbru prin legi speciale, de tipul celor sus-menționate. De asemenea, dacă s-ar admite scutirea

CNADNR de plata taxei de timbru în considerarea asimilării, prin lege, cu o autoritate publică, aceeași soluție ar trebui admisă și în privința oricăror alte societăți comerciale finanțate, de pildă, de la bugetele locale, în măsura în care sunt îndeplinite și celelalte condiții prevăzute de lege (autorizarea de prestare a unui serviciu public, cererea să privească venituri publice etc.). Scutirile în materia taxelor de timbru nu pot fi extinse la alte cazuri decât cele prevăzute în mod expres de legiuitor.

Referitor la motivele aduse în susținerea acestei ultime opinii, au fost formulate următoarele contraargumente:

– în litigiile de expropriere, parte este statul, CNADNR având doar calitatea de reprezentant, pe când în litigiile de natura celor vizate de problema de drept discutată, CNADNR are calitatea de parte;

– legislația exproprierii consacră o dispoziție specială de scutire de la plata taxei de timbru, pe când alin. (1) al art. 30 din O.U.G. nr. 80/2013 stabilește cadrul general în care poate opera scutirea;

– legea taxelor de timbru consacră ipoteze de scutire subiective (cu identificarea instituțiilor care sunt scutite) și scutiri obiective sau mixte (cum este cazul în speță), având în vedere dificultatea nominalizării tuturor instituțiilor și autorităților publice scutite.

Opinia îmbrățișată de majoritatea participanților la întâlnire a fost în sensul că CNADNR este o instituție publică – autoritate publică prin asimilare, cererea în care aceasta figurează ca parte urmând a fi scutită de plata taxei judiciare de timbru în măsura în care obiectul său vizează un venit public.

În ipoteza tarifului de despăgubire, venitul nu este public, intrând în categoria veniturilor proprii ale CNADNR, motiv pentru care cererea nu este scutită de plata taxei judiciare de timbru.

S-a subliniat însă că se impune o verificare a practicii judiciare în materie, pentru a stabili dacă se impune promovarea unui recurs în interesul legii.

2. Titlul problemei de drept:

Incidența scutirii de plata taxei judiciare de timbru a cererilor vizând acordarea de despăgubiri civile pentru prejudiciile materiale și morale izvorând din cauze penale, în ipoteza în care s-a dispus clasarea cauzei sau atunci când s-a formulat plângere penală, raportat la soluția dată acesteia

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: pretenții

Acte normative incidente: art. 29 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 80/2013, art. 315 alin. (1) NCPP, art. 16 alin. (1) NCPP, art. 20 alin. (8) NCPP, art. 315 alin. (1) și (2) NCPP

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Problema a fost generată de faptul că terminologia utilizată de legislația taxelor de timbru nu se pliază întotdeauna pe aceea utilizată de Codul de procedură penală și de Codul de procedură civilă.

Potrivit art. 29 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare la (...) cauzele penale, inclusiv despăgubirile civile pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din acestea.

În conformitate cu art. 20 alin. (8) NCPP, acțiunea civilă care are ca obiect tragerea la răspundere civilă a inculpatului și părții responsabile civilmente, exercitată la instanța penală sau la instanța civilă, este scutită de taxă de timbru.

Dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 80/2013 trebuie interpretate coroborat cu cele ale art. 20 alin. (8) NCPP, astfel încât ne vom afla în prezența noțiunii de „cauză penală” numai în ipoteza în care s-a pus în mișcare acțiunea penală, căci numai în acel caz putem vorbi de existența unui inculpat, prin raportare la art. 82 NCPP, potrivit căruia inculpatul este persoana împotriva căreia s-a pus în mișcare acțiunea penală și care devine parte în procesul penal.

Ca atare, dacă s-a dispus clasarea dosarului penal, iar persoana vătămată promovează în fața instanței civile cerere vizând acordarea de despăgubiri civile pentru prejudiciile materiale și morale izvorând din cauze penale, aceasta nu este scutită de plata taxei judiciare de timbru.

Aceeași este soluția ce se impune a fi adoptată și în ipoteza în care a fost formulată plângere penală, fără însă a se pune în mișcare acțiunea penală împotriva pretinsului făptuitor.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

a) Scutirea de plata taxei de timbru se aplică independent de existența unui act de inculpare în cauza penală, prin urmare chiar dacă în cazul concret nu a fost pusă în mișcare acțiunea penală.

Un eventual abuz de drept procesual în formularea plângerii penale nu poate justifica „sanționarea” cu obligarea la plata taxei de timbru, dacă condițiile prevăzute de lege pentru aplicarea scutirii sunt îndeplinite; abuzul de drept procesual cunoaște sancțiuni specifice (aplicarea unor amenzi judiciare etc.), care pot fi aplicate dacă sunt îndeplinite condițiile prevăzute de lege.

b) Problema în discuție vizează mai ales ipotezele în care clasarea se dispune ca urmare a decesului suspectului, prescripției răspunderii penale sau dezincriminării anumitor infracțiuni în noua legislație penală, ipoteze în care practica anterioară a consacrat soluții de scutire de plata taxei de timbru pentru acțiunile în despăgubiri pentru prejudiciile materiale și morale decurgând din cauze penale.

În decizia civilă nr. 1827/2014, Înalta Curte de Casație și Justiție, Secția I civilă² (cu referire la dispozițiile care consacrau scutirea de plata taxei judiciare de timbru existente în Legea nr. 146/1997) a statuat că îndreptățirea la beneficiul scutirii respective trebuie analizată în fiecare caz în parte, inclusiv sub aspectul cauzei de impunitate, fără a se putea însă exclude *de plano* scutirea în situația în care procesul penal a luat sfârșit în faza urmăririi penale, prin soluții de scoatere de sub urmărire penală și de neîncepere a urmăririi penale. Prin urmare, ar urma să se distingă între cauzele pentru care a fost dispusă clasare cauzei penale.

c) Anumite instanțe judecătorești au aplicat restrictiv dispozițiile legale referitoare la înțelesul noțiunii de “cauză penală”, apreciind că scutirea este incidentă doar atunci când privește cauze aflate pe rolul instanțelor de judecată.

Această interpretare restrictivă nu este însă la adăpost de critică, întrucât cauza penală nu poate fi restrânsă la etapa judecătii, cu excluderea fazei de urmărire penală.

Se poate considera că există cauză penală de la momentul înregistrării plângerii sau denunțului la organul de urmărire penală, chiar și în ipoteza în care se dispune neînceperea urmăririi penale în condițiile art. 315 alin. (1) lit. a) NCPP, respectiv pentru neîntrunirea condițiilor de fond și formă ale sesizării.

Dispozițiile art. 29 alin. (1) lit. i) din O.U.G. nr. 80/2013 nu disting în funcție de faza procesuală a cauzei penale (urmărire penală sau judecată), fiind real însă, pe de altă parte, că nici nu precizează conținutul exact al acestei noțiuni.

Potrivit normelor de procedură penală, poate exista inculpat și în faza de urmărire penală, anterior sesizării instanței prin rechizitoriu.

d) O.U.G. nr. 80/2013 prevede mai puține situații de netimbrare decât reglementarea anterioară. Deși textul art. 29 alin. (1) face referire la noțiunea de “cauză penală”, interpretarea acestei noțiuni o face Codul de procedură penală în dispozițiile art. 20 alin. (8). În sprijinul aceleiași interpretări poate fi adus și un argument de ordin practic. Astfel, dacă s-ar lăsa la latitudinea judecătorului aprecierea noțiunii de cauză penală, există riscul unei diversități de interpretare.

În acest context, este preferabilă o interpretare unitară, respectiv fie calificarea drept “cauză penală” a oricărei cauze în care a intervenit chiar și numai o sesizare a organelor penale, fie interpretarea noțiunii strict din perspectiva noului Cod de procedură penală.

În consecință, referitor la modalitatea de interpretare a noțiunii de “cauză penală” din dezbateri s-au conturat trei opinii:

- simpla sesizare a unui organ de urmărire penală determină existența unei “cauze penale”;

- existența cauzei penale se circumscrie dispozițiilor art. 20 alin. (8) NCPP, respectiv va exista cauză penală numai în ipoteza în care a fost pusă în mișcare acțiunea penală;

---

² pronunțată în dosarul nr. 11318/3/2012

- aprecierea existenței/inexistenței cauzei penale urmează a fi realizată de la caz la caz, în situația în care a fost sesizat un organ de urmărire penală, în funcție de motivele pentru care a fost dispusă, după caz, neînceperea urmăririi penale sau scoaterea de sub urmărire penală, urmând a se aprecia dacă rațiunile pentru care s-au dispus aceste măsuri justifică scutirea de plata taxei de timbru, potrivit dispozițiilor O.U.G. nr. 80/2013.

Dacă în cauză a fost pusă în mișcare acțiunea penală, nu există controverse cu privire la existența cauzei penale.

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat opinia conform căreia ori de câte ori s-a formulat o sesizare a unui organ de urmărire penală suntem în prezența unei „cauze penale” în înțelesul O.U.G. nr. 80/2013, acțiunea civilă derivând din fapta penală urmând a fi scutită de plata taxei judiciare de timbru.

3. Titlul problemei de drept:

Aplicarea în timp a O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, inclusiv sub aspectul timbrării căilor extraordinare de atac

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: revizuire

Acte normative incidente: art. 55, art. 34 alin. (2), art. 36 din O.U.G. nr. 80/2013

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Potrivit art. 55 din O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, pentru cererile și acțiunile introduse până la intrarea în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență, timbrul judiciar se aplică, respectiv taxele judiciare de timbru se stabilesc și se plătesc în cuantumul prevăzut de legea în vigoare la data introducerii lor.

Articolul menționat face distincție între "cereri" și "acțiuni", noțiunile cu care operează nesuprapunându-se întocmai cu cele utilizate de Codul de procedură civilă.

În soluționarea acestei probleme de drept, apreciem că prin noțiunea de "acțiune introdusă până la intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013" legiuitorul a urmărit a se înțelege *procesul început până la acest moment*, avându-se ca atare în vedere toate cererile, privite ca ansamblu, formulate în cadrul său, de la data înregistrării cererii introductive la instanță, în condițiile legii, prin raportare la art. 192 alin. (2) NCPC (cereri adiționale, cereri incidentale, căi de atac ordinare și extraordinare, incidente procedurale – recuzare, strămutare etc.).

De asemenea, considerăm că în noțiunea de "cerere", în accepțiunea art. 55 din O.U.G. nr. 80/2013, se includ toate petițiile formulate în legătură cu un proces civil (spre exemplu, cereri pentru legalizarea de copii de pe înscrisurile aflate la dosar etc.), petiții care nu intră în noțiunea de acțiune civilă.

Astfel, în măsura în care cererea principală este introdusă sub reglementarea Legii nr. 146/1997, toate cererile incidentale ce vor fi formulate în cursul procesului respectiv vor fi supuse taxei judiciare de timbru stabilite de această lege, chiar dacă formularea lor în dosar are loc după intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013.

O interpretare contrară în sensul că prin acțiuni ar fi desemnate toate cererile (principală, adițională, incidentală) ar fi de natură să conducă la o concluzie inacceptabilă în privința timbrării, spre exemplu, a recursului prin care s-ar critica soluția dată unei cereri reconvenționale, formulate ulterior intrării în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013, însă în cadrul unui proces început sub imperiul Legii nr. 146/1997 și al Codului de procedură civilă din 1865.

Potrivit art. 24 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013, recursul împotriva hotărârilor judecătorești se taxează cu 100 lei dacă se invocă unul sau mai multe dintre motivele prevăzute la art. 488 alin. (1) pct. 1-7 NCPC.

În exemplul dat, cererea reconvențională s-ar timbra potrivit O.U.G. nr. 80/2013, fiind formulată ulterior intrării în vigoare a acestei ordonanțe, în timp ce recursul, reglementat de dispozițiile Codului de procedură civilă din 1865, dată fiind data începerii procesului anterior intrării în vigoare a NCPC, nu ar putea fi timbrat prin raportare la O.U.G. nr. 80/2013, ce face referire la motivele de recurs prevăzute de art. 488 NCPC.

În consecință, incidența O.U.G. nr. 80/2013 este strâns legată de intrarea în vigoare a NCPC, fiind avute în vedere în prevederile acestei noi reglementări de procedură civilă.

Utilizând această interpretare, acceptând că nicio cerere formulată în cadrul unui proces început sub imperiul Codului de procedură civilă din 1865 nu va fi supusă taxei judiciare de timbru prevăzute de O.U.G. nr. 80/2013, se soluționează și problema lipsei sancțiunii pentru netimbrare din corpul ordonanței, aceasta regăsindu-se numai în NCPC.

De asemenea, și incidentele procedurale, cum este recuzarea, spre exemplu, în măsura în care procesul este început sub imperiul Legii nr. 146/1997, ar trebui să se timbreze tot potrivit acestei legi, pentru aceleași considerente.

În consecință, apelul, recursul, contestația în anulare și revizuirea sunt supuse taxei judiciare de timbru prevăzute de O.U.G. nr. 80/2013, numai în măsura în care procesul (cererea de chemare în judecată introductivă de instanță) a început sub reglementarea acestei ordonanțe.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

a) În ceea ce privește acțiunile (cererile introductive de instanță), dispozițiile O.U.G. nr. 80/2013 se aplică numai celor formulate după intrarea în vigoare a ordonanței, ele fiind de imediată aplicare doar în ceea ce privește cererile (în înțelesul de alte petiții formulate în legătură cu un proces civil - cereri pentru legalizarea de copii de pe înscrisurile aflate la dosar etc.). Practica Înaltei Curți de Casație și Justiție (inclusiv în materia contestației în anulare și a revizuirii) este în același sens.

Cu referire la incidentul procedural al strămutării, s-a precizat că în practica recentă a ÎCCJ strămutarea este privită ca un incident procedural în procesul inițial

(motiv pentru care nici nu se acordă cheltuieli de judecată, partea care va câștiga urmând să se desocotească cu privire la cheltuielile ocazionate la finalul procesului). În acest context, practica ÎCCJ este în sensul că cererile de strămutare formulate în procese începute sub imperiul Legii nr. 146/1997 se timbrează conform acestei legi, dispozițiile O.U.G. nr. 80/2013 urmând să se aplice doar cererilor de strămutare formulate în procese începute după intrarea în vigoare a ordonanței.

b) Într-o altă opinie s-a considerat că se impune aplicarea imediată a dispozițiilor O.U.G. nr. 80/2013 tuturor cererilor și acțiunilor, cu motivarea că, în absența unei distincții în textul O.U.G. nr. 80/2013, intenția legiuitorului a fost de a supune prevederilor acestui act normativ toate cererile, indiferent că este vorba despre cereri de chemare în judecată, apel, recurs etc. Legislația taxelor judiciare de timbru este una fiscală, iar nu de drept procesual civil, aspect statuat de altfel și în jurisprudența ÎCCJ;

c) Procesului început sub imperiul Legii nr. 146/1997 îi sunt aplicabile dispozițiile acestei legi, inclusiv în ceea ce privește apelul și recursul. Revizuirii și contestației în anulare declarate însă după intrarea în vigoare a O.U.G. nr. 80/2013 le vor fi aplicabile dispozițiile ordonanței, având în vedere dezinvestirea instanței prin pronunțarea unei hotărâri (irevocabile) definitive. În caz de netrimbrare/insuficientă timbrare a acestor căi extraordinare de atac (care se vor judeca potrivit dispozițiilor Codului de procedură civilă din 1865), sancțiunea anulării lor va fi aplicată în temeiul dispozițiilor art. 34 alin. (2) și art. 36 din O.U.G. nr. 80/2013.

Utilizarea acestor temeuri legale a fost însă criticată la întâlnire, pe motiv că au în vedere alte ipoteze: în cazul art. 34 alin. (2), anularea în parte, pentru acțiunea cu mai multe capete de cerere, dintre care doar o parte au fost timbrate, respectiv, în cazul art. 36, taxarea pentru pretenții separate suplimentare.

Opinia îmbrățișată de majoritatea participanților la întâlnire a fost în sensul că, în cazul proceselor începute sub imperiul Legii nr. 146/1997, tuturor cererilor formulate în cadrul său (inclusiv cererii de strămutare sau celei de recuzare), precum și căilor de atac ordinare și extraordinare, le sunt aplicabile, în materie de timbrare, dispozițiile acestei legi, iar nu cele ale O.U.G. nr. 80/2013.

A fost exprimată însă și opinia minoritară, conform căreia contestația în anulare, revizuirea, cererea de strămutare și cererea de recuzare intră în noțiunea de "cereri", fiindu-le aplicabile dispozițiile O.U.G. nr. 80/2013, în măsura în care au fost formulate după data intrării în vigoare a ordonanței, independent de data începerii procesului în legătură cu care au fost formulate.

4. Titlul problemei de drept:

Modalitatea de timbrare a căilor de atac în materia partajului judiciar, atunci când prin motivele de apel se critică doar valoarea bunului supus partajării

Materia: drept civil
Subcategoria: alte tipuri de cauze
Obiect ECRIS: partaj judiciar
Acte normative incidente: art. 3 alin. (1), art. 5 alin. (1) lit. f), art. 23 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 80/2013
Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Potrivit art. 5 alin. (1) lit. f) din O.U.G. nr. 80/2013, (...) cererea de partaj propriu-zis, indiferent de modalitatea de realizare a acestuia se timbrează cu 3% din valoarea masei partajabile.

Este de remarcat faptul că noul act normativ în materie de taxe de timbru nu mai prevede norma existentă în Legea nr. 146/1997, potrivit căreia, în cazul partajului judiciar, dacă părțile contestau valoarea bunurilor de împărțit, taxa de timbru se datora de titularul cererii la valoarea contestată în condițiile art. 2 alin. (1).

În acest context, apreciem că, în caz de contestare a valorii bunurilor supuse partajării, indicată de reclamant prin cererea principală, pârâtul, ce critică o atare valoare, nu va mai timbra, cu atât mai mult cu cât, sub aspectul timbrării, acesta nu are deschisă calea cererii de reexaminare a taxei judiciare de timbru la care a fost obligat reclamantul, prin raportare la art. 39 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013.

Pârâtul, dar și reclamantul, au posibilitatea declarării căii de atac a apelului împotriva hotărârii de partaj, în măsura în care materialul probatoriu administrat în fața primei instanțe nu a fost de natură să le confirme valoarea indicată.

Prin contestarea valorii bunului partajabil, partea tinde la obținerea unui drept, și anume acela de a primi de la cealaltă parte o sultă de o valoare mai mare sau de a achita o sultă de o valoare mai mică.

În aceste condiții, apreciem că cererea de apel declarată împotriva unei hotărâri judecătorești în materia partajului judiciar, atunci când, prin motivele de apel, se critică doar valoarea bunului supus partajării, se va timbra cu 50% din taxa judiciară de timbru la valoarea contestată, potrivit art. 23 alin. (1) lit. b) din O.U.G. nr. 80/2013, taxa judiciară de timbru la valoarea contestată urmând a fi stabilită potrivit art. 3 alin. (1) din ordonanță.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat punctul de vedere exprimat de INM.

5. Titlul problemei de drept:

Caracterul evaluabil în bani sau nu al cererilor având ca obiect modificarea suprafețelor imobilelor înscrise inițial în cartea funciară. Calificarea cererii. Modalitatea de timbrare a acestor cereri

Materia: drept civil
Subcategoria: alte tipuri de cauze
Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 914 NCC, art. 109 alin. (2), art. 220 din Regulamentul aprobat prin Ordinul nr. 700/2014 al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate, art. 20 din O.U.G. nr. 80/2013

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Potrivit art. 914 NCC, proprietarul imobilului înscris în cartea funciară va putea cere oricând modificarea mențiunilor din cartea funciară privitoare la descrierea, destinația sau suprafața acestuia, în condițiile legii.

De asemenea, art. 220 din Regulamentul de avizare, recepție și înscriere în evidențele de cadastru și carte funciară din 09.07.2014, aprobat prin Ordinul nr. 700/2014 al Agenției Naționale de Cadastru și Publicitate Imobiliară prevede că:

„(1) Prin modificarea de carte funciară se înțelege orice schimbare privitoare la aspecte tehnice ale imobilului, schimbare care nu afectează esența dreptului înscris asupra acelui imobil.

(2) Modificarea de carte funciară se poate face doar la cererea titularului dreptului de proprietate, în baza actelor doveditoare. Modificarea suprafeței înscrise în cartea funciară nu este considerată o rectificare de carte funciară.”

Cererea prin care se tinde la modificarea cărții funciare sub aspectul redimensionării întinderii imobilului este neîndoielnic una patrimonială și nu reprezintă, din punctul de vedere al calificării, o acțiune în rectificare de carte funciară.

Din perspectiva timbrării, ea este însă supusă taxei judiciare de timbru prevăzute de art. 20 din O.U.G. nr. 80/2013, potrivit căruia acțiunile și cererile în materie de carte funciară, când nu pun în discuție fondul dreptului, se taxează cu 50 lei.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat soluția expusă în punctul de vedere exprimat de INM.

6. Titlul problemei de drept:

Timbrarea cererilor de îndreptare/lămurire/completare a hotărârii judecătorești

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: completare/lămurire dispozitiv; îndreptare eroare materială

Acte normative incidente: art. 9, art. 27 din O.U.G. nr. 80/2013, art. 447 NCPC

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Regula care se degajă din cuprinsul O.U.G. nr. 80/2013 este aceea că cererile adresate instanțelor judecătorești se timbrează în cuantumul stabilit de acest act normativ, în afara situațiilor de excepție când, tot potrivit legii, anumite cereri sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru.

Această afirmație este valabilă și în privința cererilor neevaluabile în bani și care, în afara unei alte dispoziții speciale, se timbrează cu 20 de lei, în temeiul art. 27 din O.U.G. nr. 80/2013.

Cererile de îndreptare/lămurire/completare a hotărârii judecătorești sunt incontestabil neevaluabile în bani.

De asemenea, legiuitorul nu a stabilit în ceea ce le privește un regim de taxare special, care să deroge de la art. 27 din O.U.G. nr. 80/2013, nefiind nici scutite de plata taxei de timbru.

Astfel, în temeiul art. 27 din O.U.G. nr. 80/2013, acestor cereri urmează să li se aplice taxa judiciară de timbru de 20 de lei.

Dacă cererea a fost admisă, partea este îndreptățită să solicite obligarea statului la suportarea tuturor cheltuielilor efectuate de parte, deci inclusiv a taxei judiciare de timbru achitate, soluție care rezultă din cuprinsul art. 447 NCPC. În schimb, dacă cererea este respinsă, taxa judiciară de timbru rămâne în sarcina părții, neexistând niciun temei pentru obligarea statului la restituirea ei.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

a) cererile de îndreptare/lămurire/completare a hotărârii judecătorești trebuie considerate scutite de plata taxei judiciare de timbru.

În sprijinul acestei opinii, au fost aduse următoarele argumente:

– cererile în discuție nu se încadrează în sintagma “alte acțiuni sau cereri neevaluabile în bani” din cuprinsul art. 27 al O.U.G. nr. 80/2013. Cererile de îndreptare/lămurire/completare formulate de părți au ca obiect remedierea unei greșeli/omisiuni săvârșite de instanță. Acestui argument i se poate reproșa însă faptul că pleacă de la premisa unei greșeli a instanței, ignorând ipotezele în care cererea ar fi respinsă ca neîntemeiată.

– în practica majoritară, instanțele judecătorești nu fixează în sarcina părții care formulează astfel de cerere obligația timbrării;

– dacă în cazul cererilor principale, adiționale, accesorii, incidentale, regula este timbrarea, scutirea fiind excepția, în cazul cererilor care sunt formulate în cursul procesului sau a celor care au legătură cu procesul, regula este netimbrarea, fiind prevăzute expres cererile care se timbrează. Or, cererile de îndreptare/lămurire/completare a hotărârilor, deși pot fi calificate ca fiind “cereri în legătură cu procesul”, nu se regăsesc în enumerarea de la lit. a)-l) ale art. 9 din ordonanță.

– dacă cererea de îndreptare/lămurire/completare a fost formulată într-un dosar în care a fost deja îndeplinită obligația de achitare a taxei de timbru, cererea nu mai intră sub incidența art. 27 din O.U.G. nr. 80/2013. Această dispoziție ar putea fi interpretată, în acest context, că se referă la cereri adresate instanței pentru care nu a fost achitată în prealabil o taxă judiciară de timbru.

– art. 447 NCPC are în vedere cheltuielile de judecată.

Opinia îmbrățișată de majoritatea participanților la întâlnire a fost în sensul că cererile de îndreptare/lămurire/completare nu sunt supuse timbrării.

O parte dintre participanți au îmbrățișat opinia INM, respectiv că aceste cereri sunt supuse taxei judiciare de timbru, potrivit art. 27 din O.U.G. nr. 80/2013.

În acest context, s-a observat faptul că dispoziția prevăzută de art. 447 NCPC, conform căreia partea care a avansat cheltuielile de judecată (inclusiv cele aferente taxei de timbru) și a cărei cerere de îndreptare/lămurire/completare a fost admisă, le poate recupera de la stat, este de natură să acopere într-o manieră satisfăcătoare inechitatea derivată din obligarea părții să achite o taxă judiciară de timbru pentru corectarea unei erori a instanței.

Participanții au agreeat că, în ipoteza în care s-ar da eficiență opiniei potrivit căreia aceste cereri sunt scutite de plata taxei de timbru, se impune promovarea unei modificări legislative, în sensul prevederii exprese a scutirii de plata taxei de timbru a acestor cereri. În acest context însă, trebuie avute în vedere și posibile modificări care ar fi atrase, subsecvent, cu privire la dispoziții din cuprinsul NCPC (art. 447 NCPC).

7. Titlul problemei de drept:

Timbrarea contestațiilor la executare formulate împotriva executării silit demarate în baza unui titlu executoriu reprezentat de o hotărâre judecătorească pronunțată în materia conflictelor de muncă – art. 266 Codul muncii

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: art. 266, art. 270 C. muncii

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Dispozițiile art. 270 C. muncii care acordă scutire de taxă de timbru exclusiv soluționării în justiție a speciilor de conflicte de muncă enumerate la art. 266 Codul muncii (soluționarea conflictelor de muncă cu privire la încheierea, executarea, modificarea, suspendarea și încetarea contractelor individuale sau, după caz, colective de muncă prevăzute de cod, precum și a cererilor privind raporturile juridice dintre partenerii sociali, stabilite potrivit codului) nu pot fi extinse, prin analogie, la procedurile de executare silită inițiate pentru punerea în aplicare a hotărârilor pronunțate în materie.

O.U.G. nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru nu conține o soluție de principiu în sensul scutirii de taxă de timbru a oricărei proceduri privind punerea în executare a unei hotărâri pronunțate în soluționarea unei cereri care, potrivit acestui act normativ ori unei dispoziții legale speciale (în cazul de față, Codul muncii), este scutită de taxă de timbru, iar acest beneficiu legal, constituind o excepție de la regula timbrării, este de strictă aplicare la cazurile enumerate în corpul ordonanței.

Un argument suplimentar în sprijinul acestei soluții constă în faptul că art. 15 lit. a) din Legea nr. 146/1997, act normativ abrogat prin O.U.G. nr. 80/2013, prevedea în mod expres faptul că acțiunile și cererile referitoare la executarea

hotărârilor pronunțate în litigii de muncă sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru, în timp ce ordonanța în vigoare nu mai reține aceste litigii în cadrul categoriilor de acțiuni și cereri scutite de timbrare.

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat opinia exprimată de INM, în sensul că astfel de cereri sunt supuse timbrării.

A fost exprimată și opinia conform căreia rațiunea scutirii ar trebui să existe pe întreg parcursul soluționării procesului, inclusiv în ceea ce privește faza executării silite, care se include în procesul civil.

8. Titlul problemei de drept:

Incidența sancțiunii anulării cererii de chemare în judecată, potrivit art. 200 alin. (3) NCPC, în ipoteza în care aceasta este semnată de mandatarul/reprezentantul legal al reclamantului sau de avocatul angajat de mandatarul/reprezentantul legal al reclamantului, iar la dosar nu se regăsește dovada calității de reprezentant a mandatarului/reprezentantului legal

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 151, art. 194 lit. b), art. 200 alin. (1) NCPC

Cuvinte cheie: regularizare, reprezentare

Opinia INM:

Potrivit art. 200 alin. (1) NCPC, completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată (...) îndeplinește cerințele prevăzute la art. 194-197.

Alineatul (3) al art. 200 NCPC specifică faptul că, dacă obligațiile privind completarea sau modificarea cererii nu sunt îndeplinite în termenul prevăzut la alin. (2) (...) se dispune anularea cererii.

În conformitate cu art. 194 lit. b) teza finală NCPC, dovada calității de reprezentant, în forma prevăzută la art. 151, se va alătura cererii.

În consecință, în ipoteza în care reclamantul nu atașează dovada calității de reprezentant a semnatarului cererii, în condițiile art. 151 NCPC, în cadrul termenului de 10 zile acordat, cererea de chemare în judecată se va anula.

Aceeași este soluția și pentru ipoteza în care la dosar se regăsește numai împuternicirea avocațială a avocatului semnatar al cererii, angajat de către mandatarul/reprezentantul legal al reclamantului, iar nu și procura/înscrișul doveditor al calității acestuia din urmă, din moment ce calitatea de reprezentant al avocatului este condiționată și derivă din calitatea de reprezentant a mandatarului/reprezentantului legal.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au fost de acord cu soluția propusă în punctul de vedere al INM, pentru ambele ipoteze puse în discuție.

9. Titlul problemei de drept:

Relevanța înscrisurilor depuse de către reclamant direct în cadrul cererii de reexaminare promovate împotriva încheierii de anulare a cererii, în condițiile art. 200 alin. (3) NCPC

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 200 alin. (6) NCPC

Cuvânt cheie: reexaminare

Opinia INM:

Potrivit art. 200 alin. (6) NCPC, cererea de reexaminare se soluționează (...) de către un alt complet al instanței respective, desemnat prin repartizare aleatorie, care va putea reveni asupra măsurii anulării dacă aceasta a fost dispusă eronat sau dacă neregularitățile au fost înlăturate în termenul acordat potrivit alin. (2) NCPC.

Prin urmare, motivele pentru care cererea de reexaminare poate fi admisă sunt expres și limitativ prevăzute de lege.

Apreciem în acest context că pot fi administrate înscrisuri în cadrul soluționării cererii de reexaminare exclusiv în dovedirea motivelor acestei căi de atac, iar nu și pentru acoperirea neregularităților neîndeplinite în termenul legal de 10 zile acordat de către completul investit cu soluționarea cererii.

Spre exemplu, depunerea la dosar a înscrisurilor certificate în etapa soluționării cererii de reexaminare, în condițiile în care în cadrul termenului de 10 zile acordat pentru remedierea acestei carențe, obligația nu a fost îndeplinită, nu este de natură să conducă la admiterea căii de atac.

Dimpotrivă, un înscris din care rezultă că cele solicitate de primul complet, care a dispus anularea cererii, au fost expediate în termen instanței, poate fi administrat în cadrul cererii de reexaminare, constituind un mijloc de probă în dovedirea motivului acestei căi de atac vizând faptul că neregularitățile au fost înlăturate în termenul de 10 zile acordat.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

10. Titlul problemei de drept:

Motivarea în drept - cerință supusă verificării și regularizării în procedura prevăzută de art. 200 NCPC

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 194 lit. d) NCPC, art. 200 alin. (1) și (3) NCPC

Cuvânt cheie: regularizare

Opinia INM:

Potrivit art. 200 alin. (1) NCPC, completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată (...) îndeplinește cerințele prevăzute la art. 194-197.

Alineatul (3) al art. 200 NCPC specifică faptul că, dacă obligațiile privind completarea sau modificarea cererii nu sunt îndeplinite în termenul prevăzut la alin. (2) (...) se dispune anularea cererii.

În conformitate cu art. 194 lit. d) NCPC, cererea de chemare în judecată va cuprinde (...) *arătarea motivelor de drept* pe care se întemeiază cererea.

În consecință, în ipoteza în care reclamantul nu indică motivarea în drept a pretențiilor sale, în cadrul termenului de 10 zile acordat, cererea de chemare în judecată se va anula, chestiunea controversată privind însă noțiunea de "motivare în drept".

Motivele de drept sunt cele care conferă formă juridică motivelor de fapt, explicând, din punctul de vedere al dreptului substanțial și procesual, obiectul acțiunii.

Nu este necesar însă ca reclamantul să indice textele legale pe care și-a întemeiat pretenția, judecătorul fiind în măsură să le determine din lecturarea obiectului cererii și a motivelor acesteia, motiv pentru care lipsa acestora nu va determina anularea cererii.

Nici greșita indicare de către reclamant a textelor legale nu este de natură să țină instanța, aceasta având posibilitatea să stabilească corecta încadrare a actelor și faptelor, cu respectarea principiului disponibilității părților în procesul civil, motiv pentru care o atare eronată indicare nu va conduce la anularea cererii.

Apreciem că cererea de chemare în judecată va fi însă anulată în procedura art. 200 NCPC, în măsura în care judecătorul este împiedicat efectiv să procedeze la calificarea și soluționarea cererii, motivele de drept nefiind clar precizate ori fiind contradictorii (spre exemplu, reclamantul indică ca temei de drept atât dispozițiile Legii nr. 10/2001, cât și cele ale dreptului comun).

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

11. Titlul problemei de drept:

După comunicarea către reclamant a încheierii prin care se stabilește în mod definitiv cuantumul taxei judiciare de timbru, în cadrul cererii de reexaminare a încheierii de ajutor public judiciar sau a celei prin care s-a stabilit taxa judiciară de timbru, mai este necesară o nouă comunicare în conformitate cu prevederile art. 200 alin. (2) NCPC sau chiar comunicarea

încheierii amintite complinesce comunicarea prevăzută la art. 200 alin. (2) NCPC?

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 200 alin. (2) NCPC

Cuvânt cheie: taxe judiciare de timbru

Opinia INM:

Încheierea prin care a fost stabilită taxa judiciară datorată în mod definitiv de către reclamant, pronunțată în cadrul cererii de reexaminare a încheierii de ajutor public judiciar sau a celei prin care s-a stabilit taxa judiciară de timbru, este supusă comunicării către reclamant, de către completul care a pronunțat-o (complet diferit de cel investit cu soluționarea cererii de chemare în judecată).

Completul investit cu soluționarea cererii este obligat însă să procedeze la comunicarea unei noi adrese către reclamant în vederea achitării taxei judiciare de timbru astfel cum a fost stabilită în mod definitiv, acesta fiind completul în drept să dispună în cauză asupra anulării cererii, motiv pentru care aplicarea unei atare sancțiuni trebuie să fie precedată de comunicarea adresei în conformitate cu art. 200 alin. (2) NCPC.

Formularea unei cereri de reexaminare a taxei judiciare de timbru sau a unei cereri de ajutor public judiciar în cadrul termenului de 10 zile prevăzut de art. 200 alin. (2) NCPC este de natură să producă un efect întreruptiv al acestuia, cu consecința curgerii unui nou termen de 10 zile de la data unei noi comunicări a adresei menționate la art. 200 alin. (2) NCPC.

Sanctiunea anulării prevăzute de art. 200 alin. (3) NCPC este precedată de curgerea termenului de 10 zile, al cărui moment de plecare este comunicarea adresei prevăzute la art. 200 alin. (2) NCPC, neexistând un text legal care să schimbe un atare moment în ipoteza soluționării cererilor de reexaminare, chiar dacă reclamantul, într-adevăr, a luat cunoștință de taxa judiciară de timbru datorată.

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM, respectiv că termenul de 10 zile curge de la data unei noi comunicări, realizată de completul investit cu soluționarea cererii, potrivit art. 200 alin. (2) NCPC.

A fost exprimată și opinia că termenul de 10 zile curge de la data comunicării încheierii prin care a fost soluționată cererea de reexaminare, întrucât reclamantul, din acel moment, a luat cunoștință de aceasta, nejustificându-se o nouă înștiințare.

12. Titlul problemei de drept:

Incidența etapei verificării și regularizării cererii în procedura ordonanței președințiale

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: ordonanță președințială

Acte normative incidente: art. 12¹ din Legea nr. 76/2012, art. 998 alin. (1) și alin. (2) teza a II-a NCPC

Cuvânt cheie: regularizare

Opinia INM:

Procedura ordonanței președințiale nu este incompatibilă *de plano* cu procedura regularizării, în sensul art. 12¹ din Legea nr. 76/2012 de punere în aplicare a prevederilor Legii nr. 134/2010 privind NCPC, introdus prin Legea nr. 138/2014 de modificare și completare a NCPC.

De principiu, cererea de ordonanță președințială este supusă verificării și regularizării, potrivit dispozițiilor art. 200 NCPC, deoarece normele speciale care o reglementează se completează cu cele generale.

La aplicarea verificării și regularizării cererii, trebuie să se țină cont însă de urgența care caracterizează această procedură specială. De exemplu, în situația în care, în temeiul art. 998 alin. (2) teza a II-a NCPC, ordonanța președințială este dată fără citare, chiar în aceeași zi, procedura regularizării va fi imposibil de parcurs.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

a) În practica judiciară, în sprijinul soluției potrivit căreia procedura ordonanței președințiale este incompatibilă cu procedura regularizării au fost invocate dispozițiile art. 998 alin. (1) NCPC, conform cărora „În vederea judecării cererii, părțile vor fi citate conform normelor privind citarea în procesele urgente, iar pârâtului i se va comunica o copie de pe cerere și de pe actele care o însoțesc. Întâmpinarea nu este obligatorie (s.n.)” coroborate cu dispozițiile art. 159 NCPC care stabilesc modalitatea de citare în procesele urgente - „Citația și celelalte acte de procedură, sub sancțiunea nulității, vor fi înmânate părții cu cel puțin 5 zile înaintea termenului de judecată. În cazuri urgente sau atunci când legea prevede în mod expres, judecătorul poate dispune scurtarea termenului de înmânare a citației ori actului de procedură, despre aceasta făcându-se mențiune în citație sau în actul de procedură” (s.n.).

b) Eventuala incompatibilitate a procedurii ordonanței președințiale cu verificarea și regularizarea cererii nu trebuie să conducă la concluzia că instanța este ținută să soluționeze o cerere informă. Astfel, dacă în urma verificărilor, instanța constată lipsuri ale cererii, va pune în vedere părții să le remedieze până la primul termen de judecată. Posibilitatea de remediere este însă exclusă în ipoteza în care își vor găsi aplicare dispozițiile art. 998 alin. (2) teza a II-a NCPC, respectiv ordonanța președințială dată fără citare, chiar în aceeași zi.

c) În etapa verificării cererii, judecătorul poate aprecia, în funcție de urgența expusă în conținutul său și de cerințele neîndeplinite, dacă se impune sau nu să regularizeze cererea. O atare posibilitate de apreciere rezultă din chiar modificările

aduse prin Legea nr. 138/2014 (art. VII pct. 1 - dacă prin lege nu se prevede altfel, dispozițiile art. 200 din Codul de procedură civilă privind verificarea cererii și regularizarea acesteia nu se aplică în cazul incidentelor procedurale și nici în procedurile speciale care nu sunt compatibile cu aceste dispoziții”).

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat punctul de vedere potrivit căruia procedura ordonanței președințiale nu este de plano incompatibilă cu procedura regularizării, instanța urmând să aprecieze, de la caz la caz, dacă, în concret, se impune regularizarea cererii.

A fost exprimată și opinia că procedura ordonanței președințiale este de plano incompatibilă cu procedura regularizării, dată fiind urgența procedurii de soluționare a acesteia.

13. Titlul problemei de drept:

Interpretarea și aplicarea art. 200 alin. (1) NCPC. Necesitatea verificării și regularizării cererii introduse, când s-ar ridica problema necompetenței materiale sau teritoriale exclusive, după care urmează fixarea primului termen de judecată, sau fixarea directă a primului termen de judecată, în vederea declinării competenței, fără verificare și regularizare?

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 200 alin. (1) și alin. (3) NCPC, art. 131 NCPC

Cuvinte cheie: regularizare, competență

Opinia INM:

Instanța va proceda la verificarea și regularizarea cererii de chemare în judecată, independent dacă din lecturarea acesteia rezultă cu certitudine faptul că aceasta nu are competența materială sau teritorială exclusivă să o soluționeze, pentru următoarele considerente:

– în etapa prevăzută la art. 200 NCPC se derogă expres de la ordinea stabilită numai în ceea ce privește competența specializată, excepția fiind de strictă aplicare;

– competența materială și teritorială a instanței se verifică la primul termen de judecată potrivit art. 131 NCPC, în procedură contradictorie, în funcție de natura litigiului;

– cerințele prevăzute de art. 194-197 NCPC, a căror verificare se impune în această etapă, nu necesită o analiză calificată în funcție de delimitarea în plan vertical sau orizontal a instanțelor;

– în ipoteza aplicării sancțiunii anulării cererii potrivit art. 200 alin. (3) NCPC, necompetența instanței nu poate fi censurată pe calea cererii de reexaminare, motivele pentru care poate fi promovată cererea de reexaminare fiind limitativ prevăzute de lege.

Instanța va proceda la verificarea și regularizarea cererii de chemare în judecată și, numai în măsura în care reclamantul se conformează dispozițiilor

instanței și cererea nu este anulată, potrivit art. 200 alin. (3) NCPC, va proceda la aplicarea dispozițiilor art. 201 NCPC, urmând ca, la primul termen de judecată, să invoce excepția de necompetență și să decline competența de soluționare a cauzei.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În practica judiciară, instanțele procedează conform soluției propuse în punctul de vedere al INM, respectiv completul căruia i s-a repartizat cauza verifică și, dacă este cazul, regularizează cererea, chiar și în ipoteza în care instanța ar fi necompetentă material sau teritorial exclusiv.

Ca urmare a modificării aduse art. 200 prin Legea nr. 138/2014, legiuitorul a reglementat, în alin. (1¹), posibilitatea instanței ca, în cazul competenței specializate – norme de organizare judecătorească – completul căruia i-a fost repartizată cererea să dispună, prin încheiere dată fără citarea părților, trimiterea dosarului completului specializat competent sau, după caz, secției specializate competente din cadrul instanței sesizate, care va efectua procedura de verificare și regularizare, soluție care nu este prevăzută și pentru ipoteza în care se constată necompetența materială ori teritorială exclusivă.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrășișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

14. Titlul problemei de drept:

Posibilitatea reluării etapei verificării și regularizării cererii de către instanța în favoarea căreia s-a declinat competența de soluționare a cauzei

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 200 NCPC

Cuvinte cheie: regularizare, competență

Opinia INM:

În ipoteza declinării competenței de soluționare a cauzei, etapa prealabilă a fost parcursă în mod efectiv în fața instanței ce și-a declinat competența.

Instanța investită în urma declinării va fixa termenul de judecată, având însă posibilitatea, prin citație, să pună în sarcina reclamantului obligativitatea remedierii unor lipsuri ale cererii de chemare în judecată, ce nu au fost sesizate de instanța ce și-a declinat competența.

Însă, în caz de neconformare, la termenul de judecată astfel stabilit, instanța va putea, dacă este cazul, să dispună aplicarea sancțiunilor proprii acestei etape subsecvente primei (suspendarea judecării cauzei, decăderea, nulitatea în condițiile art. 196 NCPC etc.), iar nu să procedeze la regularizarea cererii, aceasta fiind o etapă finalizată, dată fiind acordarea primului termen de judecată.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

**15. Titlul problemei de drept:
Incidența etapei verificării și regularizării cererii în procedura punerii sub interdicție judecătorească**

*Materia: drept civil
Subcategoria: alte tipuri de cauze
Obiect ECRIS: interdicție judecătorească
Acte normative incidente: art. 12¹, art. 12³ din Legea nr. 76/2012, art. 937
NCPC
Cuvânt cheie: regularizare*

Opinia INM:

Având în vedere dispozițiile art. 12³ din Legea nr. 76/2012, astfel cum a fost introdus prin Legea nr. 138/2014, conform căreia prin sintagma «președintele instanței» din cuprinsul art. 937 NCPC și prin termenul «președinte» din cuprinsul art. 944 NCPC, se înțelege «președintele completului de judecată», procedura punerii sub interdicție nu este *de plano* incompatibilă cu procedura regularizării, în sensul dispozițiilor art. 12¹ din Legea nr. 76/2012, posibilitatea remedierii lipsurilor cererii prin aplicarea prevederilor instituite în materia regularizării urmând a fi apreciată de la caz la caz.

În favoarea interpretării potrivit căreia procedura de punere sub interdicție s-a considerat a fi incompatibilă *de plano* cu procedura regularizării, în practica judiciară au fost aduse ca argumente: scopul procedurii și necesitatea luării măsurilor prealabile judecării cererii.

În urma dezbaterilor nu s-a conturat o opinie majoritară în rândul participanților, fiind însă agreată, de principiu, soluția propusă în punctul de vedere al INM.

S-a convenit ca problema să fie avută în vedere cu ocazia întâlnirilor viitoare, inclusiv din perspectiva practicii judiciare care se va contura în această materie.

**16. Titlul problemei de drept:
Cazuri de incompatibilitate absolută reglementate de art. 41 NCPC – pronunțarea unei încheieri interlocutorii**

*Materia: drept civil
Subcategoria: alte tipuri de cauze
Obiect ECRIS: alte cereri
Acte normative incidente: art. 41 alin. (1) NCPC, art. 45 NCPC
Cuvânt cheie: incompatibilitate*

Opinia INM:

În situația în care un judecător a pronunțat o încheiere interlocutorie, iar ulterior se admite calea de atac declarată împotriva hotărârii pronunțate asupra cauzei, cu trimitere spre rejudecare la aceeași instanță, existența sau nu a cazului de incompatibilitate absolută reglementat de art. 41 NCPC se apreciază după cum, în rejudecare, se va repune sau nu în discuție problema de drept soluționată anterior.

Spre exemplu, dacă judecătorul a respins excepția lipsei calității procesuale pasive a unuia dintre pârâți:

– iar trimiterea spre rejudecare a fost dispusă pentru lipsa citării uneia dintre părți, judecătorul reînvestit cu soluționarea cauzei va trebui să se abțină de la judecarea acesteia, întrucât va repune în discuție excepția soluționată anterior;

– iar trimiterea spre rejudecare a fost dispusă pentru soluționarea cauzei fără a se intra în judecarea fondului cauzei, ca urmare a soluționării acesteia în temeiul unei alte excepții procesuale, soluție apreciată ca fiind nelegală de către instanța de control judiciar, judecătorul reînvestit cu soluționarea cauzei nu este obligat să se abțină de la judecarea acesteia, întrucât nu va repune în discuție excepția soluționată anterior, asupra căreia instanța de control judiciar nu a statuat sau a apreciat-o corect soluționată.

Faptul că art. 41 alin. (1) NCPC nu face nicio distincție în privința incidenței incompatibilității în ipoteza pronunțării unei încheieri interlocutorii nu este natură să înlăture interpretarea textului conform rațiunii pentru care acesta a fost instituit.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

În cadrul discuțiilor a fost antamată și problema *interpretării dispozițiilor art. 45 NCPC*, arătându-se că acestea consacră regimul de ordine publică al instituției incompatibilității absolute, astfel cum este reglementată de art. 41 NCPC. Consecința acestui regim este faptul că incompatibilitatea absolută va putea fi pusă în discuție și în căile de atac, ori de câte ori hotărârea atacată a fost pronunțată de un judecător incompatibil absolut, instanța de control judiciar urmând să verifice existența cazului de incompatibilitate absolută, independent de faptul că judecătorul a formulat sau nu cerere de abținere și de soluția dată acestei cereri, respectiv dacă în cauză s-a formulat sau nu cerere de recuzare.

17. Titlul problemei de drept:

Interpretarea prevederilor art. 84 NCPC – posibilitatea unei persoane juridice de a da mandat de reprezentare în instanță altei persoane juridice. Modalitatea reprezentării în instanță de către reprezentantul legal al persoanei împuternicite sau de către consilierul juridic/avocatul împuternicit de aceasta

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 84 alin. (1) NCPC

Cuvânt cheie: reprezentare

Opinia INM:

Potrivit art. 84 alin. (1) NCPC, reprezentarea convențională a persoanei juridice în fața instanțelor de judecată se realizează numai prin consilier juridic sau avocat. Nu este, așadar, de conceput ca o persoană juridică să fie reprezentată convențional de o altă persoană juridică.

Cu atât mai mult, nu sunt respectate exigențele art. 84 alin. (1) NCPC nici atunci când mandatarul - persoană juridică, prin reprezentatul său legal sau prin avocatul sau consilierul juridic desemnat, înțelege să reprezinte în fața instanțelor de judecată pe mandant - persoană juridică. O atare construcție ar fi posibilă numai atunci când însăși reprezentarea unei persoane juridice printr-o alta ar fi admisibilă. Cum o astfel de reprezentare este interzisă, nicio putere de reprezentare subsecventă celei dintâi nu poate fi validată.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

18. Titlul problemei de drept:

Învestire cu formulă executorie – reprezentarea convențională

Materia: drept civil

Subcategoria: executare silită

Obiect ECRIS: investiție cu formulă executorie

Acte normative incidente: art. 84 alin. (1) NCPC

Cuvânt cheie: reprezentare

Opinia INM:

În fața instanțelor judecătorești, fără a distinge după cum procedura este contencioasă ori necontencioasă, persoanele juridice nu pot fi reprezentate de alte persoane juridice, indiferent de obiectul de activitate al acestora din urmă ori de suportul unei asemenea reprezentări.

Reprezentarea prin avocat ori consilier juridic, așa cum o impune, limitativ, textul art. 84 alin. (1) NCPC, este singura modalitate de reprezentare convențională aflată la dispoziția persoanei juridice. Ca atare, apreciem întemeiată aplicarea, în procedura investiției cu formulă executorie, o procedură esențialmente judiciară, deci desfășurată în fața unei instanțe de judecată, a dispozițiilor art. 84 alin. (1) NCPC.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

19. Titlul problemei de drept:

Competența teritorială de soluționare a contestațiilor la executare formulate ulterior publicării Deciziei nr. 348 din 17 iunie 2014 a Curții Constituționale, în situația în care încuviințarea executării silite a fost dispusă anterior publicării deciziei menționate de către instanța de executare stabilită potrivit art. 650 NCPC sau a celor aflate în curs de judecată la data publicării acestei decizii

Materia: drept civil

Subcategoria: executare silită

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: art. 25 alin. (1) NCPC, art. 107 NCPC, art. 650 NCPC, Decizia Curții Constituționale nr. 348 din 17 iunie 2014

Cuvânt cheie: competență

Opinia INM:

Procedurile de executare silită avute în vedere de ipoteza pusă în discuție sunt cele supuse dispozițiilor noului Cod de procedură civilă, în forma anterioară adoptării Legii nr. 138/2014.

Ca principiu, în raport cu dispozițiile art. 24-25 NCPC, neafectate de modificările aduse prin legea modificatoare anterior menționată, procedurile de executare silită începute în intervalul 15 februarie 2013 - 18 octombrie 2014 (interval în care a fost în vigoare noul Cod în forma anterioară modificărilor aduse prin Legea nr. 138/2014) rămân supuse dispozițiilor noului Cod nemodificat de actul normativ intrat în vigoare la 19 octombrie 2014.

Cu toate acestea, efectul de imediată aplicare a deciziilor Curții Constituționale, așa cum este și cazul Deciziei nr. 348/2014, publicată în Monitorul Oficial al României din 16 iulie 2014, prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 650 alin. (1) NCPC, este o consecință nu a unor norme juridice cu putere de lege, ci chiar a unor dispoziții aflate în legea fundamentală. Concret, în temeiul art. 147 alin. (1) din Constituție, *dispozițiile legale declarate neconstituționale își suspendă aplicarea de la data publicării deciziei în Monitorul Oficial al României, ieșind din vigoare după 45 de zile de la această dată.*

Prin urmare, fără a nega principiul ultraactivității legii vechi în materie de procedură, reglementat prin art. 25 alin. (1) NCPC, el trebuie să cedeze, prin prisma ierarhiei actelor normative, efectului de aplicare imediată a deciziilor Curții Constituționale, deoarece acest efect este reglementat în Constituție.

Pe cale de consecință, în privința procedurilor de executare silită începute după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, dar înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014, competența teritorială a instanței de executare, în cazul incidentelor judiciare din executarea silită (de ex. contestația la executare) ivite după publicarea în Monitorul Oficial a Deciziei CCR nr. 348/2014, nu mai poate fi determinată prin raportare la legislația în materie execuțională în vigoare la data începerii executării silite, adică de art. 650 alin. (1), în forma declarată

neconstituțională prin Decizia nr. 348/2014, respectiv judecătoria de la sediul biroului executorului judecătoresc.

Neputându-se identifica în materia executării silită o dispoziție care să rezolve situația tranzitorie și având în vedere că nici Legea nr. 138/2014 nu cuprinde norme de imediată aplicare în materie de competență teritorială a instanței de executare, pentru procedurile execuționale supuse noului Cod anterior legii modificatoare [dispozițiile actualului art. 650 alin. (1) NCPC rămân să se aplice, în raport cu art. 24-25 NCPC, doar procedurilor de executare silită începute după intrarea în vigoare a Legii nr. 138/2014], urmează a fi luate în considerare, prin analogie, dispozițiile art. 107 NCPC. În sensul acestei analogii, pârâtului din procedura contencioasă de drept comun (căci executarea silită este, în sine, contencioasă) i-ar corespunde debitorul din procedura de executare silită, motiv pentru care judecătoria de la domiciliul sau, după caz, sediul debitorului este instanță competentă teritorial să soluționeze contestația la executare formulată după publicarea în Monitorul Oficial al României a Deciziei nr. 348/2014 a Curții Constituționale.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

a) pentru ipoteza în care executarea silită a fost încuviințată de către instanța de executare de la sediul biroului executorului judecătoresc, iar momentul formulării contestației la executare este ulterior publicării în Monitorul Oficial a Deciziei Curții Constituționale nr. 348/2014, vor exista două instanțe de executare: cea care a pronunțat încheierea de încuviințare a executării silită și cea stabilită potrivit art. 107 NCPC pentru soluționarea contestației la executare. O dată încuviințată executarea silită, potrivit normelor procedurale în vigoare la acel moment, inclusiv sub aspectul competenței instanței de executare, aceasta nu mai poate fi modificată. Astfel, o eventuală critică formulată pe calea contestației la executare cu privire la competența instanței stabilită ca urmare a încuviințării executării silită, nu poate fi primită;

b) efectul Deciziei Curții Constituționale nr. 348/2014 constă în lipsirea de eficacitate a dispozițiilor art. 650 alin. (1) NCPC, iar nu într-o schimbare a competenței, în sensul art. 25 alin. (2) NCPC.

Referitor la problema pusă în discuție, nu s-a conturat un punct de vedere majoritar, fiind exprimate opinii atât în sensul soluției propuse în punctul de vedere al INM, cât și în sensul că, o dată stabilită instanța de executare (anterior publicării în Monitorul Oficial a Deciziei Curții Constituționale nr. 348/2014), competența acesteia rămâne dobândită și pentru contestațiile la executare sau orice alte incidente în executare apărute după publicarea Deciziei Curții Constituționale nr. 348/2014, soluție care ar genera existența, în cadrul aceluiași proces execuțional, a două instanțe de executare neputând fi acceptată.

Chestiunea discutată prezintă relevanță practică minoră la acest moment, întrucât vizează ipoteza procedurilor execuționale inițiate anterior publicării deciziei Curții Constituționale nr. 348/2014, în cadrul cărora au fost formulate acțiuni în intervalul de timp cuprins între momentul publicării Deciziei Curții Constituționale nr.

348/2014 și data intrării în vigoare a Legii nr. 138/2014, cereri care, în principiu, au fost soluționate.

**20. Titlul problemei de drept:
Instanța competentă să soluționeze cererile având ca obiect dezbaterea succesiunii și ieșirea din indiviziune**

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: succesiune

Acte normative incidente: art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC, art. 105 NCPC, art. 123 NCPC, art. 983 alin. (1) NCPC, art. 5 din O.U.G. nr. 80/2013

Cuvânt cheie: competență

Opinia INM:

Soluționarea cererilor de partaj este de competența materială a judecătoriei, așa cum prevede art. 94 lit. i) NCPC.

Litigiile care au ca obiect dezbatere succesorală sunt evaluabile în bani. Valoarea în raport de care se stabilește competența materială este aceea a masei succesorală, nefiind luate în calcul datoriile și sarcinile succesiunii, așa cum expres pretinde art. 105 NCPC. După cum valoarea luată în calcul este de până la 200.000 lei sau peste această sumă, competența revine, după caz, judecătoriei sau tribunalului [art. 94 lit. j) NCPC].

Dacă prin aceeași acțiune se solicită atât dezbaterea succesiunii, cât și partajul, cauza va fi soluționată de instanța competentă să rezolve dezbaterea succesorală care poate fi, în funcție de valoarea interesului litigios (a masei succesorală), judecătoria sau tribunalul, așa cum s-a arătat anterior. Prin urmare, competența nu revine invariabil judecătoriei, prin raportare la art. 94 pct. 1 lit. i) NCPC, pentru următoarele argumente:

– potrivit art. 30 alin. (4) NCPC, cererile accesorii sunt acelea a căror rezolvare depinde de soluția dată unui capăt de cerere principal. Cum soluționarea cererii de partaj depinde de dezlegarea dată solicitării de dezbatere succesorală, rezultă că partajul are un caracter accesoriu. Competența se stabilește în funcție de capătul de cerere principal, așa cum prevede art. 98 alin. (1) NCPC, în cauză dezbaterea succesorală. Cât privește cererea accesorie de partaj, ea va fi soluționată de instanța competentă pentru capătul principal, așa cum prevede art. 123 NCPC;

– așa cum s-a arătat, tribunalul este competent să soluționeze o cerere care are ca obiect dezbatere succesorală, atunci când valoarea obiectului ei depășește 200.000 lei. *A fortiori*, atunci când, alături de această solicitare, partea înțelege să pretindă și partajul, tot tribunalului trebuie să îi revină competența de a soluționa această cerere, care, prin ipoteză, ridică gradul de complexitate al cauzei. Ar fi contrar oricărei rațiuni ca prin încorporarea unei cereri de partaj și, prin raportare la aceasta, competența să revină judecătoriei, în temeiul art. 94 lit. i) NCPC;

– faptul că art. 5 din O.U.G. nr. 80/2013 are în vedere capetele de cerere privitoare la dezbaterea succesorală ca fiind „cereri în materia partajului judiciar”

nu poate conduce la concluzia că partajul este capătul principal de cerere. Este cunoscut că dispozițiile din materia taxelor judiciare de timbru nu pot fi translatate în materia competenței. Unificarea terminologică a cererilor regăsite la art. 5 deja menționat (sub denumirea de cereri în materia partajului) nu are altă rațiune decât rezolvarea unitară a regimului taxabil aplicabil acestora, în vederea evitării unei suprataxări a demersului judiciar;

– împrejurarea că art. 983 NCPC prevede că, premergător partajului, instanța va stabili, între altele, și bunurile supuse împărțelii, calitatea de coproprietar, cota-parte ce revine fiecăruia, nu transformă aceste solicitări în chestiuni accesorii partajului, ci, ea nu face decât să confirme că soluția asupra împărțelii depinde de cea dată acestor capete de cerere și, deci, natura accesorie a cererii de împărțeală.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În cadrul dezbaterilor, a fost invocată opinia contrară soluției propuse în punctul de vedere al INM. În sprijinul acestei opinii, au fost aduse următoarele argumente:

a) dat fiind faptul că aspectele prealabile asupra cărora instanța are a se pronunța (calitatea de coproprietar, cota-parte ce revine fiecăruia) atât în dezbateri succesorală, cât și în partaj, sunt aceleași, nu se justifică trimiterea, în funcție de valoare, a cererilor, la judecătorie, respectiv la tribunal;

b) dispozițiile art. 94 pct. 1 lit. j) fac referire la “cereri de împărțeală judiciară” legiuitorul înțelegând astfel să distingă între împărțeala judiciară și partaj, ca procedură specială reglementată de NCPC. În noțiunea de “împărțeală judiciară” legiuitorul a înțeles să includă toate cererile, independent de caracterul principal sau accesoriu al acestora, care vizează împărțirea bunurilor comune pe cale judiciară, în cadrul unei proceduri unitare, al cărei scop final este partajul. În consecință, vor fi de competența judecătoriei pe temeiul art. 94 pct. 1 lit. j) chiar și acele cereri în care, fără a solicita și partajul – inclusiv cererea care ar viza stabilirea calității de moștenitor unic și care, prin ipoteză, nu ar mai conține un capăt privind împărțeala bunurilor – se solicită doar constatarea calității de coproprietar, a bunurilor și a cotelor, aspecte asupra cărora instanța are a se pronunța, conform dispozițiilor art. 983 alin. (1) NCPC.

c) nu se poate susține, fără putere de tăgadă, că cererile care conturează dezbateri succesorală – stabilirea calității de coproprietar, a bunurilor supuse împărțelii și a cotelor – ar fi accesorii partajului. Asupra acestor cereri instanța este ținută să se pronunțe chiar dacă nu a fost investită în mod expres cu aceste capete în cadrul procedurii partajului judiciar, ele constituind o etapă obligatorie de parcurs. Pentru aceeași soluție pledează și principiul care cârmuiește calificarea unei cereri după scopul avut în vedere de parte la promovarea ei. De asemenea, faptul că partajul propriu-zis ar putea fi primit și pe calea unei cereri separate, formulată pe cale principală, nu poate susține reținerea caracterului accesoriu al acestui capăt atunci când este dedus judecății împreună cu dezbateri succesorală. În consecință, partajul trebuie privit ca o cerere unică, ce implică mai multe etape: stabilirea calității de coproprietar, a cotelor, a masei de bunuri, împărțirea bunurilor.

Distincția între aceste etape făcută de O.U.G. nr. 80/2013 servește strict unui scop fiscal.

d) Valoarea masei partajabile nu este precis determinată la data formulării cererii.

e) Practica judiciară a consacrat și soluții în sensul că, dacă prin cerere s-a solicitat numai stabilirea calității de moștenitor și a masei succesoriale, fără partaj, făcând aplicarea dispozițiilor art. 105 NCPC, competența a fost stabilită conform criteriului valoric.

f) Referitor la aplicarea dispozițiilor art. 105 NCPC s-a exprimat și opinia că suntem în prezența unor dispoziții speciale, a căror interpretare trebuie să țină cont de plasarea textului de lege în secțiunea care privește modalitatea concretă de stabilire a valorii în cazul cererilor referitoare la moștenire, în general, și nu la partajul succesoral, în special.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au apreciat că toate cererile care vizează dezbateră succesorală se includ în acțiunea unică de împărțea judiciară, competența materială urmând să aparțină, în primă instanță, în toate cazurile, indiferent de valoare, judecătorei, pe temeiul dispozițiilor art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC.

21. Titlul problemei de drept:

Determinarea instanței competente să soluționeze cererile având ca obiect stabilirea calității de moștenitor

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: succesiune

Acte normative incidente: art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC , art. 105 NCPC, art. 125 NCPC, art. 194 lit. c) NCPC

Cuvânt cheie: competență

Opinia INM:

Acțiunea în constatarea calității de moștenitor este neîndoielnic una patrimonială. În același timp, ea este și evaluabilă în bani, întrucât prin intermediul său se tinde la recunoașterea unui drept patrimonial al reclamantului asupra unei mase succesoriale.

În mod efectiv, valoarea în raport de care se stabilește competența este cea determinată de către reclamant în temeiul art. 194 lit. c) NCPC, așa cum prevede art. 98 NCPC, urmând a se avea în vedere și criteriul de stabilire a valorii interesului litigios reglementat de art. 105 NCPC.

Împrejurarea că acțiunea analizată este una în constatare și nu una în realizare nu poate conduce la o altă concluzie. Așa cum rezultă din cuprinsul art. 125 NCPC, în cazul cererilor pentru constatarea dreptului, competența instanței se determină după regulile prevăzute pentru cererile având ca obiect realizarea dreptului.

Prin urmare, întrucât acțiunea în constatarea calității de moștenitor este una patrimonială, evaluabilă în bani, competența de soluționarea a acesteia se determină în funcție de valoarea obiectului cererii, ea revenind, după caz, judecătoriei sau tribunalului, după distincțiile cuprinse în art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC.

Cele constatate sunt pe deplin valabile și pentru cazul în care reclamantul ar pretinde că masa succesorală nu cuprinde niciun bun (deci că valoarea sa este 0), competența revenind judecătoriei, în temeiul art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC (întrucât valoarea interesului litigios este sub 200.000 lei).

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În ceea ce privește acțiunea care vizează exclusiv stabilirea calității de unic moștenitor, în cadrul dezbaterilor, contrar punctului de vedere al INM, s-a exprimat opinia că, și în acest caz, instanța este ținută să analizeze temeinicia pretențiilor reclamantului față de pârâțul/pârâții chemați în judecată și care ar putea pretinde, la rândul său/lor, cote-părți din moștenire. În consecință, și această cerere se include în acțiunea de împărțeală judiciară, ceea ce o particularizează, pentru ipoteza în care instanța găsește întemeiată cererea reclamantului, fiind lipsa etapei împărțelii propriu-zise.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au apreciat că atât acțiunea în constatarea calității de moștenitor, cât și acțiunea în constatarea calității de unic moștenitor, se circumscriu sferei acțiunii de împărțeală judiciară, competența urmând a fi stabilită în favoarea judecătoriei, în temeiul art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC, indiferent de valoare.

22. Titlul problemei de drept:

Admisibilitatea sesizării cu un conflict de competență atunci când privește specializarea completelor de judecată

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 136 alin. (1) și (4) NCPC, art. 200 alin. (1) și (1¹) NCPC, art. 135 NCPC

Cuvânt cheie: competență

Opinia INM:

În mod diferit de reglementarea anterioară, deși normele care stabilesc secțiile sau completetele specializate în cadrul aceleiași instanțe sunt norme de organizare judecătorească, rezolvarea incidentelor procedurale privind repartizarea eronată a cauzelor între completetele sau secțiile aceleiași instanțe se soluționează prin aplicarea asemănătoare a regulilor referitoare la excepția de necompetență și conflictul de necompetență, astfel cum dispune art. 136 alin. (1) și (4) NCPC.

Prin art. 200 alin. (1) și (1¹) NCPC este introdus însă un regim derogatoriu de la dreptul comun în ceea ce privește excepția prin care se invocă repartizarea făcută cu nerespectarea specializării completelor sau a secțiilor aceleiași instanțe, în sensul că, completul căruia i s-a repartizat aleatoriu cauza verifică, de îndată, dacă cererea de chemare în judecată este de competența sa, iar în situația în care cauza nu este de competența sa, completul căruia i-a fost repartizată cererea dispune, prin încheiere dată fără citarea părților, trimiterea dosarului completului specializat competent sau, după caz, secției specializate competente din cadrul instanței sesizate. Dispozițiile privitoare la necompetență și conflictele de competență se aplică prin asemănare.

Conflictul de competență dintre două complete specializate sau două secții specializate ale aceleiași instanțe se va soluționa de secția instanței stabilite potrivit art. 135 NCPC corespunzătoare secției înaintea căreia s-a ivit conflictul, respectiv completul sau secția din cadrul instanței imediat superioare, corespunzătoare secției înaintea căreia s-a ivit conflictul. Conflictul dintre două secții ale Înaltei Curți de Casație și Justiție se soluționează de Completul de 5 judecători.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au fost de acord cu interpretarea expusă în punctul de vedere al INM.

23. Titlul problemei de drept:

Regimul juridic al excepției de necompetență generală a instanței în judecata apelului declarat de către reclamant împotriva hotărârii prin care cererea sa a primit o soluție de admitere în parte. Aplicarea dispozițiilor art. 481 NCPC

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: apel

Acte normative incidente: art. 130 alin. (1) NCPC, 481 NCPC

Cuvinte cheie: competență, apel

Opinia INM:

Necompetența generală a instanțelor judecătorești poate fi invocată de către părți sau de către judecător în orice stare a pricinii, potrivit art. 130 alin. (1) NCPC, prin urmare, inclusiv în apel. În ipoteza admiterii excepției de necompetență generală, consecința este respingerea cererii ca inadmisibilă.

Potrivit art. 481 NCPC, apelantului nu i se poate crea în propria cale de atac o situație mai rea decât aceea din hotărârea atacată, în afară de cazul în care el consimte expres la aceasta sau în cazurile expres prevăzute de lege.

În acest context, se remarcă faptul că pentru necompetența generală nu este consacrat un text expres de lege (ca în ipoteza autorității de lucru judecat, spre exemplu, art. 432 teza a II-a NCPC) prin care să se limiteze aplicabilitatea principiului *non reformatio in peius*.

În consecință, instanța de apel nu va putea invoca din oficiu ca motiv de ordine publică necompetența generală în ipoteza în care admiterea acestuia ar contraveni principiului neagravării situației apelantului în propria sa cale de atac.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În cadrul dezbaterilor, s-a subliniat că problema poate apărea în practică în privința necompetenței internaționale. În aceste cazuri, în absența posibilității invocării în apel a încălcării normelor care reglementează competența internațională, reclamantul este pus în situația de a nu-și vedea recunoscută și executată hotărârea într-un alt stat membru al Uniunii Europene.

În acest caz, nu se pune problema încălcării principiului *non reformatio in pejus* prin înrăutățirea situației în propria cale de atac, căci reclamantul oricum nu se poate servi, conform scopului pe care l-a urmărit la introducerea acțiunii, de hotărârea pronunțată de o instanță necompetentă internațional.

În ceea ce privește posibilitatea instanței de apreciere de la caz a încălcării principiului *non reformatio in pejus*, s-a opinat că o atare libertate de apreciere nu ar trebui admisă atunci când se pune problema competenței generale, întrucât, ca urmare a admiterii excepției de necompetență generală (nu internațională), anulării hotărârii atacate și respingerii acțiunii ca inadmisibilă, situația părții care a declarat apel să fie îngreunată (de ex. în cazul în care prima instanță a admis doar în parte o cerere de rectificare a unui act de stare civilă, cerere a cărei soluționare este de competența generală a primarului).

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat opinia conform căreia invocarea din oficiu de către instanță a excepției de necompetență internațională nu contravine principiului non reformatio in pejus.

24. Titlul problemei de drept:

Învestire cu formulă executorie – aspecte de competență

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: investiție cu formulă executorie

Acte normative incidente: art. 640¹ alin. (1) NCPC

Cuvânt cheie: competență

Opinia INM:

În ceea ce privește determinarea competenței teritoriale, în raport cu art. 640¹ alin. (1) NCPC, atunci când cererea a fost depusă la judecătoria în raza căreia se află sucursala instituției de credit, ca unitate operațională prin care s-a încheiat contractul de credit, dispozițiile legale anterior menționate nu permit investirea acestei instanțe atunci când sucursala se află în altă localitate decât aceea a sediului principal al băncii. Dispozițiile art. 640¹ alin. (1) NCPC, edictate în materie de

competență teritorială, sunt de strictă interpretare, iar anumite rațiuni practice, derivate din realitatea derulării procedurii de acordare a creditului exclusiv la locul sucursalei/agenției instituției de credit, nu sunt relevante pentru a schimba regula în materie de atribuire a competenței.

Atunci când legiuitorul a dorit să dea relevanță, în materia executării silite, locului în care este situată o unitate operațională a unei instituții de credit, unitate lipsită de personalitate juridică, nu a ezitat să o facă, dispoziții legale din materia popririi fiind grăitoare sub acest aspect [a se vedea, spre exemplu, determinarea competenței teritoriale a executorului judecătoresc – art. 781 alin. (2) NCPC].

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

25. Titlul problemei de drept:

Citarea prin publicitate a persoanei juridice. Posibilitatea numirii curatorului judiciar

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 166 NCPC, art. 167 NCPC

Cuvânt cheie: citare

Opinia INM:

Problema aplicării, prin analogie, a dispozițiilor art. 167 NCPC și persoanei juridice, cu consecința desemnării unui curator pentru reprezentarea legală în fața instanței, a făcut obiectul de dezbatere și cu ocazia întâlnirii președinților secțiilor civile, organizată la Craiova, în perioada 21-22 martie 2014. Cu această ocazie, opinia îmbrățișată de majoritatea participanților prezenți la întâlnire a fost în sensul ca dispozițiile art. 167 NCPC să fie aplicate și persoanelor juridice, motivat de necesitatea respectării exigențelor dreptului la un proces echitabil și în cazul persoanei juridice, în componenta sa vizând asigurarea principiului contradictorialității, sub aspectul îndeplinirii legale a procedurii de citare.

Opinia astfel conturată a avut în vedere și soluția conturată în practica judiciară, sub imperiul Codului de procedură civilă anterior, în ceea ce privește sfera de aplicare a dispozițiilor art. 95 alin. (1), dispoziții a căror formulare, la rândul lor, evoca explicit doar ipoteza persoanei fizice.

În sprijinul opiniei contrare, au fost însă aduse ca argumente:

– interpretarea strictă, gramaticală a dispozițiilor art. 167 NCPC, edictate *in terminis* pentru persoana fizică. Astfel, art. 167 alin. (1) NCPC face referire explicită la domiciliul pârâtului, în contextul în care noul Cod, atunci când a înțeles să ia în considerare ambele tipuri de subiecte de drept (persoana fizică și persoana juridică) apelează la sintagma “domiciliul” sau, după caz, “sediul”;

– interpretarea sistematică – art. 166 NCPC, care precede dispoziția privind citarea prin publicitate, face și el referire, în formularea sa, la incidente în materie de

citare a persoanei fizice (spre exemplu, destinatarul actului nu mai locuiește în imobil);

– dispoziții din legislația extraprocesuală care vizează sediul persoanei juridice, respectiv art. 229 NCC, care dispune că stabilirea sau schimbarea sediului persoanei juridice pe altă cale decât aceea a efectuării mențiunilor corespunzătoare în registrele de evidență și publicitate nu poate fi opusă terților – ori, în cazul profesioniștilor supuși înregistrării în registrul comerțului, Legea nr. 26/1990 care, printre altele, cuprinde sancțiuni pentru cazul neefectuării mențiunilor privind schimbarea sediului, ceea ce face din schimbarea, în fapt, a sediului nu o simplă inabilitate/stângăcie a entității supuse înregistrării, ci o faptă ilicită.

În sprijinul acestei din urmă opinii a fost adus, cu ocazia unei conferințe privind aspecte de practică neunitară intervenite de la intrarea în vigoare a noului Cod civil și noului Cod de procedură civilă, organizată la INM, și un argument de natură practică, vizând dificultățile, mai ales sub aspectul costurilor (ce ajung să fie avansate în proces de către adversarul persoanei juridice pentru care s-ar aplica dispozițiile art. 167 NCPC) implicate de desemnarea, pentru o asemenea persoană juridică, a curatorului special.

Soluția îmbrățișată, în unanimitate, de participanții prezenți la întâlnire a fost în sensul că dispozițiile art. 167 NCPC privind citarea prin publicitate nu se aplică și persoanei juridice, pentru argumentele expuse în susținerea acestei opinii în punctul de vedere al INM.

26. Titlul problemei de drept:

Incidența citării prin publicitate a însuși reclamantului (apelantului/recurentului) potrivit art. 167 NCPC în cazurile prevăzute de art. 166 NCPC

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 166 NCPC, 167 NCPC, art. 155 NCPC, art. 172 NCPC.

Cuvânt cheie: citare

Opinia INM:

Numai pârâtul poate fi citat prin publicitate, iar nu și reclamantul, pentru următoarele argumente:

– art. 167 NCPC, destinat citării prin publicitate, se referă expres numai la pârât ca beneficiar al comunicării realizate în această modalitate. Deși art. 155 pct. 13 și pct. 14 NCPC utilizează pluralul pentru a identifica persoanele care urmează să fie citate prin publicitate trebuie observat că în textul întregului art. 155 NCPC este utilizat pluralul, ceea ce face dificil de stabilit dacă în cuprinsul celor două texte legiuitorul se referă la reclamant și pârât sau, mai degrabă, la reclamantii aflați în situații similare;

- este dificil de conceput o situație în care se impune citarea reclamantului prin publicitate, în condițiile în care acesta este obligat să indice în cuprinsul cererii de chemare în judecată domiciliul, reședința sau sediul său [art. 194 lit. a) NCPC]. Neîndeplinirea obligației este sancționată cu anularea cererii de chemare în judecată încă din faza regularizării ei, în condițiile art. 200 NCPC;

- dacă reclamantul își schimbă locul citării pe parcursul judecății, fără a înștiința instanța și partea adversă, devine incident art. 172 NCPC (text care stabilește sancțiunea aplicabilă în situația schimbării locului citării, respectiv considerarea procedurii de citare la vechiul loc de citare ca legal îndeplinită), și art. 167 NCPC (care reglementează comunicarea prin publicitate);

- dispozițiile art. 166 NCPC nu vizează persoana reclamantului, ci pe pârât. Imposibilitatea de comunicare a actului de procedură la care se referă art. 166 NCPC privește persoana pârâtului, din moment ce, așa cum rezultă din același text legal, instanța va înștiința partea care a cerut comunicarea despre această împrejurare și îi va pune în vedere să facă demersuri pentru a obține noua adresă. Or, aceste obligații nu pot fi stabilite decât în sarcina reclamantului, astfel că rezultă cu claritate că textul are în vedere doar ipoteza imposibilității de comunicare a actului de procedură către pârât.

În situația în care imposibilitatea de comunicare a actelor de procedură l-ar privi chiar pe reclamant (cum ar fi cazul demolării sau al faptului că imobilul a devenit de nelocuit), nu sunt aplicabile dispozițiile art. 166 NCPC, întrucât privesc cazul imposibilității de comunicare a actului de procedură către pârât, nici dispozițiile art. 167 NCPC privitoare la citarea prin publicitate, pentru argumentele sus-menționate, ci prevederile art. 172 NCPC, care au în vedere tocmai ipoteza schimbării locului citării reclamantului pe parcursul derulării procesului, fără să distingă după cum schimbarea este fortuită sau voluntară.

În consecință, se va reține din cuprinsul art. 172 NCPC obligația reclamantului de a aduce la cunoștința instanței și a părții adverse noul loc unde ar urma să fie citat, în cele două ipoteze (schimbare fortuită sau voluntară), iar, în caz de neconformare, restituirea citației la dosar nu va impieta asupra considerării procedurii de citare legal îndeplinită.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au fost de acord cu soluția propusă în punctul de vedere al INM.

27. Titlul problemei de drept:

Cauțiunea este sau nu o formă de ajutor public judiciar, care poate fi acordată potrivit O.U.G. nr. 51/2008?

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: alte cereri

Acte normative incidente: art. 6 din O.U.G. nr. 51/2008

Cuvânt cheie: cauțiune

Opinia INM:

Cauțiunea nu reprezintă o formă de ajutor public judiciar care să poată fi acordată potrivit dispozițiilor O.U.G. nr. 51/2008, pentru următoarele argumente:

– articolul 6 din O.U.G. nr. 51/2008 enumeră limitativ formele de ajutor public judiciar, iar suportarea, din bugetul public, a cauțiunii ce trebuie depusă în vederea judecării cererilor de suspendare a executării (silite) nu este evocată în dispozițiile legale specificate;

– argumentul mențiunii referitoare la cauțiune, de la pct. C lit. e) din formularul-anexă nu este consistent pentru că, pe de o parte, anexa unui act normativ nu poate fi interpretată dincolo de limitele pe care conținutul actului le trasează (sub acest aspect, art. 6 este, clar, limitativ în enumerarea formelor de ajutor public judiciar, pentru motivul că identificarea cazurilor de alocare a unor resurse bugetare nu s-ar putea face într-o manieră lejeră, lăsată eventual la aprecierea autorităților sesizate cu cererea de ajutor public judiciar), iar, pe de altă parte, formularul-anexă are în vedere solicitarea ajutorului public judiciar în alte state membre al Uniunii Europene. Or, în această din urmă ipoteză, nu poate fi exclusă *de plano* o reglementare a unui stat membru care să permită accesul cetățenilor Uniunii Europene la ajutor public judiciar inclusiv în forma cauțiunilor aferente cererilor de suspendare a executării silite;

– o atare concluzie nu este susținută nici de jurisprudența relevantă în materie a Curții Europene a Drepturilor Omului. În cauza Iosif contra României, statul român a fost sancționat pentru încălcarea dispozițiilor Convenției ca urmare a reglementării, în cuprinsul O.U.G nr. 51/1998, sub denumirea de cauțiune, a unei veritabile taxe de timbru, determinată procentual (20%), instituită nu pentru a obține măsura suspendării executării silite aferente contestației la executare – ipoteza cauțiunii –, ci pentru însăși soluționarea contestației la executare, ceea ce, evident, nu putea conduce decât la concluzia unei grave atingeri aduse accesului liber la justiție;

– dacă taxele de timbru implică o suportare de către o colectivitate, în ansamblul ei, a costurilor unui proces cărora particularul nu poate să le facă față, cauțiunea în materia cererilor de suspendare a executării silite vine să garanteze, oricum într-o măsură limitată, eventualele prejudicii pe care le-ar încerca creditorul împotriva căruia ar urma să se dispună măsura suspendării; în consecință, scutirea ori reducerea cauțiunii sub nivelul prevăzut de lege conduce la o subvenționare a debitorului nu de către colectivitate, ci de către un alt particular. O asemenea subvenționare, cel puțin în stadiul actual al legislației și în raport cu faza suspendării executării silite aferente contestației la executare ori unei alte cereri privitoare la executarea silită, ar putea reprezenta, mai ales în cazul contestațiilor al căror obiect este evaluabil în bani, obligarea creditorului la un sacrificiu disproportionat. Cu titlu de exemplu, potrivit art. 719 alin. (2) lit. d), atunci când valoarea obiectului contestației este mai mare de 1.000.000 de lei, cauțiunea reprezintă, adăugat sumei de 14.500 de lei, un procent de 0,1%, în condițiile în care, la acest moment, dobânda anuală de politică monetară, care valorează dobândă legală remuneratorie anuală potrivit art. 3 alin. (1) din O.G. nr. 13/2011, este de 2%.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

28. Titlul problemei de drept:

Obligația de consemnare a cauțiunii pentru soluționarea cererii de suspendare întemeiată pe dispozițiile art. 450 NCPC în cazul în care cererea este formulată de Ministerul Public ca parte în dosar

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: suspendare provizorie

Acte normative incidente: art. 92 NCPC, art. 450 NCPC

Cuvânt cheie: cauțiune

Opinia INM:

Potrivit art. 92 alin. (6) NCPC, în toate cazurile, Ministerul Public nu datorează taxe de timbru și nici cauțiune. Această prevedere vizează însă participarea Ministerului Public în procesul civil în modalitățile prevăzute de art. 92 NCPC, iar nu ca parte litigantă.

În ipoteza în care Ministerul Public este parte în cadrul procesului civil, acesta va avea aceleași drepturi și obligații ca oricare altă parte litigantă, cu excepția cazului în care legea prevede altfel, cum este cazul, spre exemplu al plății taxelor judiciare de timbru, potrivit art. 30 alin. (1) din O.U.G. nr. 80/2013.

În concluzie, din moment ce pentru cauțiune nu există o atare scutire, Ministerul Public, parte în litigiu, are obligația consemnării acesteia, în ipoteza prevăzută de art. 450 NCPC.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

29. Titlul problemei de drept:

Posibilitatea modificării cadrului procesual sub aspectul părților participante la proces, în faza judecării apelului, în situația în care instanța de control judiciar anulează hotărârea atacată și reține cauza spre a fi judecată pe fond [avându-se în vedere prevederile art. 480 alin. (3) și ale art. 478 alin. (1) NCPC]

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: apel

Acte normative incidente: art. 478 alin. (1) și (3) NCPC, art. 480 alin. (3) și (5) NCPC

Cuvânt cheie: apel

Opinia INM:

Regula imutabilității litigiului în apel sub aspectul părților stabilite în fața primei instanțe, consacrată de art. 478 alin. (1) și alin. (3) NCPC, se aplică, sub rezerva excepțiilor expres prevăzute de lege [de ex. cererea de intervenție voluntară principală care poate fi formulată în apel, cu acordul expres al părților din apel - art. 62 alin. (3) NCPC sau cererea de intervenție accesorie - art. 63 alin. (2) NCPC] și în ipoteza anulării în apel a hotărârii primei instanțe, cu urmarea rejudecării cauzei în fond, întrucât, în acest caz, rejudecarea fondului are loc tot în calea de atac a apelului.

Dacă însă instanța de apel constată că ea însăși este competentă să judece cauza în fond și, drept urmare, anulează hotărârea primei instanțe, ea va judeca cauza în primă instanță [art. 480 alin. (5) NCPC], cu consecința deschiderii posibilității extinderii cadrului procesual sub aspectul componente sale subiective.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

30. Titlul problemei de drept:

Motivele de ordine publică pe care instanța de apel le poate invoca din oficiu, conform art. 479 NCPC - încălcarea principiului disponibilității constituie motiv de ordine publică prin raportare la împrejurarea că este inclus în capitolul „principii fundamentale ale procesului civil”?

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: apel

Acte normative incidente: art. 479 alin. (1) NCPC, art. 9 NCPC

Cuvânt cheie: apel

Opinia INM:

Prin motivele de ordine publică la care se referă art. 479 alin. (1) NCPC se pune în discuție încălcarea unor norme de ordine publică.

Neregularitățile de ordine publică pot reprezenta încălcări ale normelor de drept procesual (necompetența generală, spre exemplu) sau substanțial (nulitatea absolută a unui act juridic atunci când se solicită executarea lui, spre exemplu).

De principiu, normele care reglementează principiul disponibilității sunt de ordine publică și, astfel, încălcarea lor poate fi invocată din oficiu de către instanță în condițiile art. 479 alin. (1) NCPC, cu excepția situației în care legea prevede o cale distinctă pentru invocarea acestora (spre exemplu, în ipoteza omisiunii primei instanțe de a se pronunța asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu ori asupra unei cereri conexe sau incidentale, se poate solicita numai completarea hotărârii, în condițiile art. 444 NCPC, calea apelului și, implicit, a invocării ca motiv de ordine publică a cazului *minus petita*, nefiind deschisă, prin raportare la art. 445 NCPC).

Pentru caracterizarea unei norme ca fiind de ordine publică decisiv este interesul ocrotit prin instituirea ei. Din acest punct de vedere, regulile care articulează principiul disponibilității, încorporate în art. 9 NCPC stabilesc rolul părților în determinarea cadrului procedural, dar, în același timp, și limitele în care instanța sau alte instituții pot interveni activ în conturarea acestuia. Prin contribuția adusă la fundamentarea și derularea procesului civil, regulile care dau conținut principiului disponibilității asigură, pe lângă protejarea intereselor private ale părților, și ocrotirea unui interes public. Astfel privity lucrurile, cu distincțiile specificate anterior, încălcarea principiului disponibilității constituie un motiv de ordine publică, apt a fi invocat de către instanță în condițiile art. 479 alin. (1) NCPC.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat opinia că încălcarea principiului disponibilității nu poate fi invocată din oficiu de instanța de apel sau de recurs, în sprijinul acestei opinii fiind adus argumentul potrivit căruia, deși dreptul de dispoziție al părților este un principiu fundamental al procesului civil, reglementat prin norme imperative, acestea sunt însă de ordine privată.

31. Titlul problemei de drept:

Calea de atac în cazul respingerii cererii de suspendare a judecării – termen și modalitate de exercitare

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: suspendare judecată

Acte normative incidente: art. 466 alin. (4) NCPC, art. 414 NCPC

Cuvânt cheie: suspendare

Opinia INM:

Ca regulă, încheierile premergătoare pot fi atacate numai odată cu fondul, potrivit art. 466 alin. (4) NCPC. Doar prin excepție acestea pot fi atacate pe cale separată, excepția fiind de strictă interpretare și aplicare.

Regimul juridic al încheierii prin care instanța s-a pronunțat asupra suspendării poate fi deslușit numai prin interpretarea cumulată a celor două alineate ale art. 414 NCPC.

Astfel, după ce prin cel dintâi alineat legiuitorul deschide părților posibilitatea atacării separate cu recurs, prin alin. (2) circumscrie obiectul acestuia numai la încheierile prin care instanța admite suspendarea sau respinge cererea de repunere pe rol. De aici rezultă că încheierea prin care instanța respinge cererea de suspendare, precum și cea prin care admite cererea de repunere pe rol nu sunt supuse separat căii de atac a recursului, ele putând fi atacate doar odată cu fondul.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere al INM.

32. Titlul problemei de drept:

Legalitatea căii de atac și recalificarea căii de atac – art. 457 NCPC

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: apel

Acte normative incidente: art. 457 alin. (3) și (4) NCPC, art. 152 NCPC.

Cuvinte cheie: apel, recurs

Opinia INM:

Potrivit art. 457 alin. (3) NCPC, dacă instanța respinge ca inadmisibilă calea de atac neprevăzută de lege, exercitată de partea interesată în considerarea mențiunii inexacte din cuprinsul hotărârii cu privire la calea de atac, hotărârea pronunțată de instanța de control judiciar va fi comunicată, din oficiu, tuturor părților care au luat parte la judecata în care s-a pronunțat hotărârea atacată. De la data comunicării începe să curgă, dacă este cazul, termenul pentru exercitarea căii de atac prevăzute de lege.

Legea nr. 138/2014 a introdus un nou alineat după cel menționat mai sus, potrivit căruia, atunci când instanța dispune recalificarea căii de atac, de la data pronunțării încheierii, pentru părțile prezente, sau de la data comunicării încheierii, pentru părțile care au lipsit, va curge un nou termen pentru declararea sau, după caz, motivarea căii de atac prevăzute de lege.

În raport de aceste două texte legale, la care trebuie adăugat și art. 152 NCPC, se impune stabilirea următoarelor distincții:

1. În ipoteza în care hotărârea atacată conține în dispozitivul său o mențiune inexactă cu privire la calea de atac, iar partea declară calea de atac prevăzută de lege, nu se impune nici calificarea căii de atac, prevăzută de art. 152 NCPC, nici recalificarea acesteia, menționată la art. 457 alin. (4) NCPC și nici aplicarea art. 457 alin. (3) NCPC vizând respingerea căii de atac ca inadmisibilă, ci instanța va proceda la soluționarea acesteia în consecință;

2. În ipoteza în care hotărârea atacată conține în dispozitivul său o mențiune inexactă cu privire la calea de atac, iar partea declară acea cale de atac indicată greșit de instanța care a pronunțat hotărârea, instanța de control judiciar are două posibilități, a căror existență poate fi dedusă având în vedere următoarele considerente :

– modalitatea de redactare a textului art. 457 alin. (3) NCPC („dacă instanța respinge ca inadmisibilă calea de atac neprevăzută de lege”) denotă că instanța are și posibilitatea să nu respingă astfel calea de atac, ci să o recalifice, potrivit art. 457 alin. (4) NCPC;

– textul art. 457 alin. (4) NCPC nu ar mai avea aplicabilitate și justificare pertinentă. Astfel, dacă s-ar considera că art. 457 alin. (4) NCPC este incident în situația în care partea declară o cale de atac neprevăzută de lege, deși prima instanță a indicat corect calea de atac în dispozitivul hotărârii atacate, iar instanța de control

judiciar ar trebui să-i acorde un nou termen pentru declararea și motivarea căii de atac prevăzute de lege, aceasta ar echivala cu o prelungire nejustificată a termenului legal (de pildă, partea ar avea tot interesul ca în mod intenționat să declare o cale de atac neprevăzută de lege pentru a beneficia de o prelungire a termenului de motivare a acesteia).

În consecință, în ipoteza în discuție, instanța de control judiciar va putea opta pentru una dintre următoarele două soluții:

– să respingă calea de atac ca inadmisibilă, potrivit art. 457 alin. (3) NCPC, cu consecința comunicării, din oficiu, a hotărârii pronunțate de instanța de control judiciar tuturor părților care au luat parte la judecata în care s-a pronunțat hotărârea atacată;

– să recalifice calea de atac, potrivit art. 457 alin. (4) NCPC, cu consecința comunicării încheierii de recalificare către părțile lipsă.

Prin urmare, raportat la această ultimă ipoteză, dacă partea declară apel, cale de atac incorect indicată de prima instanță în dispozitivul hotărârii atacate, instanța de control judiciar poate proceda la recalificarea căii de atac exercitate din apel în recurs, prin încheiere, cu punerea în prealabil a acestui aspect în discuția contradictorie a părților.

Această încheiere este supusă comunicării către părțile care au lipsit de la termenul de judecată în care s-a dispus recalificarea. Din această prevedere legală se deduce, implicit, obligația în sarcina instanței de amânare a cauzei și de citare a părților cu calitățile procesuale nou dobândite în urma recalificării căii de atac (spre exemplu, recurent-reclamant, în loc de apelant-reclamant).

De la data pronunțării acestei încheieri, respectiv de la data comunicării sale, după caz, va curge termenul pentru motivarea căii de atac a recursului. Soluția este una firească și echitabilă (ținând cont de eroarea instanței care a pronunțat hotărârea atacată), în caz contrar, recalificarea căii de atac, în ipoteza dată, fără repunerea părții în termenul de motivare a căii de atac, ar fi fost de natură să atragă nulitatea recursului, potrivit art. 486 alin. (3) NCPC. Este de menționat faptul că partea nu trebuie să formuleze cerere de repunere în termenul de motivare a căii de atac recalificate, în condițiile art. 186 NCPC, incidența art. 457 alin. (4) NCPC fiind suficientă prin ea însăși să determine acest efect.

3. În ipoteza în care hotărârea atacată indică în dispozitivul său în mod corect calea de atac prevăzută de lege, însă partea declară o altă cale de atac, nelegală, sunt aplicabile dispozițiile art. 152 NCPC vizând calificarea căii de atac.

În acest caz, partea își va asuma consecințele declarării unei căi de atac neprevăzute de lege, alta decât cea indicată corect în hotărârea atacată, astfel că, în ipoteza în care, de pildă, va declara apel în loc de recurs și nu-l va motiva în termen, instanța de control judiciar va aplica sancțiunea anulării recursului.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

1. În ceea ce privește prima ipoteză pusă în discuție, respectiv cea în care dispozitivul hotărârii care se atacă cuprinde o mențiune greșită cu privire la calea de

atac, dar partea declară o altă cale de atac, cea corectă, din dezbateri a rezultat că există practică neunitară cu privire la calea de atac care va fi înregistrată. Astfel, unele instanțe înregistrează calea de atac declarată de parte (considerându-se că neînregistrarea căii de atac declarată de parte ar echivala cu o recalificare a cererii, care nu poate fi admisă în etapa administrativă), urmând ca, la primul termen, completul investit cu soluționarea cererii să procedeze, dacă este cazul, la recalificarea acesteia. Alte instanțe procedează la înregistrarea căii de atac cuprinse în dispozitivul hotărârii care se atacă, plecând de la prezumția că aceasta este calea de atac prevăzută de lege.

În sprijinul soluției privind înregistrarea căii de atac declarate de parte poate fi adus ca argument faptul că ceea ce investește instanța de control judiciar este calea de atac declarată de parte, iar nu hotărârea primei instanțe.

În cazul în care partea declară calea de atac corectă nu se pune problema unei recalificări a căii de atac, în sens procedural, ci se procedează, eventual, la rectificarea căii de atac înscrise pe coperta dosarului (prin înlocuirea căii de atac, prin ipoteză greșită, cuprinsă în dispozitivul hotărârii care se atacă și care a fost înscrisă inițial pe coperta dosarului, și înscrierea căii de atac declarate de parte, prin ipoteză calea de atac corectă) și efectuarea mențiunii corespunzătoare în aplicația informatică Ecris.

2. În ipoteza în care hotărârea atacată conține în dispozitivul său o mențiune inexactă cu privire la calea de atac, iar partea declară acea cale de atac indicată greșit de instanța care a pronunțat hotărârea, în practică, instanțele au optat pentru soluția cuprinsă în art. 457 alin. (3) NCPC.

În favoarea aplicării soluției menționate de art. 457 alin. (4) NCPC poate fi adus un argument de natură practică, care satisface și exigențele dreptului de acces la instanță, componentă a dreptului la un proces echitabil, în sensul că, urmare a recalificării căii de atac partea nu mai trebuie să timbreze calea de atac corectă, astfel cum se întâmplă în ipoteza respingerii ca inadmisibilă a căii de atac, prevăzută de art. 457 alin. (3) NCPC.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat soluțiile expuse în punctul de vedere al INM.

33. Titlul problemei de drept:

Interpretarea dispozițiilor art. 483 alin. (2) NCPC prin raportare la dispozițiile art. 94 alin. (1) lit. a)- i) NCPC, în cazul unei cereri de constatare a calității de moștenitor a reclamantului

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: apel

Acte normative incidente: art. 94 alin. (1) lit. a)-i) NCPC, art. 483 alin. (2) NCPC

Cuvinte cheie: apel, recurs

Opinia INM:

Reiterăm opinia exprimată la pct. 20 și 21 din prezentul material, potrivit căreia acțiunea în constatarea calității de moștenitor este, neîndoielnic, una patrimonială.

Prin urmare, în funcție de valoarea masei succesoriale, cererea în discuție va fi în competența de primă instanță a judecătoriei sau a tribunalului și, în funcție de cum se situează peste pragul de 500.000/1.000.000 lei, decizia dată în apel va fi supusă sau nu recursului.

Având în vedere concluzia adoptată, în unanimitate, de participanții prezenți la întâlnire, cu privire la problema de drept menționată la pct. 20 și 21, respectiv că cererile de constatare a calității de moștenitor se includ în categoria cererii unice de împărțeaală judiciară, cu consecința că aceste cereri vor fi soluționate, indiferent de valoare, în primă instanță de judecătorie, pe temeiul dispozițiilor art. 94 pct. 1 lit. j) NCPC, rezultă că decizia pronunțată în apel cu privire la aceste cereri nu va fi supusă recursului.

34. Titlul problemei de drept:

Sintagma „care evocă fondul” din cuprinsul art. 509 alin. (1) NCPC

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: revizuire

Acte normative incidente: art. 480 NCPC, art. 509 alin. (1) NCPC

Cuvânt cheie: revizuire

Opinia INM:

“Evocarea fondului” de către instanța de apel/recurs constă în stabilirea de către aceasta unei alte situații de fapt decât cea reținută în fazele de judecată anterioare sau în aplicarea altor dispoziții legale la împrejurările de fapt deja stabilite, având ca rezultat o altă dezlegare a raportului juridic dedus judecății sub aspectul temeiniciei dreptului pretins.

Numai faptul de a se admite calea de atac nu este de natură, în sine, să conducă la concluzia reanalizării situației de fapt și, deci, a evocării fondului. Apreciem că, în cazul apelului, datorită caracterului devolutiv al acestei căi de atac, hotărârea dată în această cale de atac întrunește condiția evocării fondului, indiferent dacă apelul a fost admis sau respins, cu excepția cazului respingerii sau anulării apelului pentru motive care au împiedicat analiza sa pe fond.

Sunt hotărâri care evocă fondul, în sensul art. 509 alin. (1) NCPC:

– hotărârile primei instanțe, mai puțin cele prin care cererea de chemare în judecată a fost respinsă sau anulată în temeiul unei excepții procesuale, fără a fi analizată în fond;

– hotărârile instanței de apel prin care a fost respins apelul ca nefondat sau prin care s-a admis apelul și s-a schimbat în tot sau în parte sentința atacată;

- hotărârile instanței de apel prin care s-a evocat fondul după anularea hotărârii primei instanțe;
- hotărârile instanței de recurs pronunțate în urma rejudecării fondului după casarea cu reținere;
- hotărârile pronunțate în fond, după sau odată cu admiterea altei cereri de revizuire;
- hotărârile pronunțate în fond, ca urmare a admiterii unei contestații în anulare;
- hotărârile de fond în contestațiile la executare propriu-zise formulate de terți sau de debitor, în cazurile în care legea permite ca pe această cale să fie invocate apărări de fond.

Constituie hotărâri care nu evocă fondul: hotărârea de declinare a competenței, ordonanța președințială; regulatorul de competență; hotărârea de expedient; hotărârea prin care se respinge sau se anulează apelul în temeiul respingerii unei excepții procesuale; hotărârile prin care s-a anulat recursul ca neregulat introdus, netimbrat ori nemotivat; hotărârile prin care s-a constatat perimarea recursului; hotărârile prin care s-a admis recursul și s-a casat cu reținere sau cu trimitere; încheierile prin care instanța de recurs explicitează dispozitivul deciziei pronunțate în recurs ori îndreaptă erori materiale din cuprinsul deciziei.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

Problemele de interpretare s-au născut în practică cu privire la calificarea ca hotărâre care evocă fondul a hotărârii prin care apelul a fost respins ca nefondat:

- într-o primă opinie, s-a considerat că această hotărâre evocă fondul, având în vedere efectul devolutiv al apelului;
- într-o a doua opinie, dacă prin hotărârea dată în apel doar se respinge apelul, fără schimbarea situației de fapt, pe baza problemelor administrate, hotărârea nu evocă fondul;
- într-o ultimă opinie, hotărârea prin care apelul a fost respins ca nefondat nu evocă fondul, în niciun caz. În sprijinul acestei ultime opinii au fost invocate dispozițiile art. 480 alin. (1) teza I NCPC, care prevăd evocarea fondului pentru ipoteza anulării hotărârii atacate ("În cazul în care se constată că, în mod greșit, prima instanță a soluționat procesul fără a intra în judecata fondului ori judecata s-a făcut în lipsa părții care nu a fost legal citată, instanța de apel va anula hotărârea atacată și va judeca procesul, *evocând fondul*"). Referitor la această din urmă opinie, s-a adus drept contraargument faptul că este vorba despre hotărârea dată după decizia intermediară de anulare a apelului și după reținerea cauzei spre rejudecare în fond.

Deși textul art. 509 alin. (1) NCPC are în vedere două categorii de hotărâri asupra fondului susceptibile de a fi revizuite – hotărâri *pronunțate* asupra fondului și hotărâri care *evocă* fondul – soluționarea problemei nu se poate face printr-o interpretare strictă, gramaticală a noțiunilor utilizate de legiuitor, fiind evident că, în ipoteza menționată la art 480 alin. (1) NCPC, ca urmare a anulării hotărârii primei instanțe și reținerii cauzei spre rejudecare de către instanța de apel, aceasta va face

mai mult decât o simplă evocare a fondului, respectiv *se va pronunța asupra fondului cauzei*.

Un alt argument împotriva unei interpretări stricte a noțiunilor utilizate de legiuitor este că, interpretând astfel, în lumina art. 480 alin. (1) NCPC, nu ar fi considerate hotărâri care evocă fondul nici cele prin care instanța de apel a modificat hotărârea atacată, ca urmare a admiterii apelului.

Problema hotărârii care evocă fondul se pune și în ipoteza în care instanța de apel respinge apelul și substituie integral motivarea primei instanțe. De asemenea, în categoria hotărârilor care evocă fondul trebuie menționate și hotărârile prin care recursul a fost respins ca nefondat, dacă s-a statuat asupra temeiniciei dreptului dedus judecării.

Participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat, în unanimitate, punctul de vedere exprimat în opinia INM.

În ceea ce privește ipoteza apelului respins ca nefondat, majoritatea participanților prezenți la întâlnire au apreciat că, în măsura în care instanța de apel a statuat asupra temeiniciei dreptului, aceasta constituie o hotărâre care evocă fondul.

35. Titlul problemei de drept:

Interpretarea art. 183 NCPC prin raportare la art. 182 alin. (2) NCPC în cazul transmiterii cererilor de apel/recurs prin fax/e-mail

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: apel

Acte normative incidente: art. 182 alin. (2) NCPC, art. 183 NCPC

Cuvânt cheie: termen

Opinia INM:

Articolul 182 NCPC stabilește în primul alineat regula de calcul a termenelor care se socotesc pe zile, astfel încât acestea se împlinesc la ora 24:00 a ultimei zile în care se poate îndeplini actul de procedură.

În cel de-al doilea alineat este instituită o excepție de la această regulă. Astfel, în situația în care este vorba de un act care trebuie depus la instanță sau în alt loc, termenul se va împlini la ora la care activitatea încetează în acel loc în mod legal, dispozițiile art. 183 NCPC fiind aplicabile. Trimiterea la art. 183 NCPC are ca efect că actul va fi considerat valabil dacă este depus până la încheierea programului instanței la unul din locurile prevăzute de art. 183 alin. (1) și (2) NCPC. Rațiunea pentru care legiuitorul a consacrat aceste situații în care data îndeplinirii actului este cea în care a fost depus acesta la poștă, serviciu de curierat rapid etc. constă tocmai în faptul că, din momentul depunerii actului și până ce acesta ajunge la instanță, va trece un număr de zile. În lipsa acestui text de lege, actul nu ar fi fost considerat în termen, întrucât nu a fost depus la instanță în termenul prevăzut de lege.

În ceea ce privește problema care face obiectul analizei, transmiterea prin fax sau poștă electronică nu presupune un interval de timp de ordinul zilelor și nici chiar orelor. Din acest motiv nu ar exista nicio rațiune de a fi inclusă între cazurile prevăzute de art. 183 NCPC, care, după cum am arătat, presupun un interval de timp mai mare între data depunerii actului și data înregistrării la instanță. Pe de altă parte, faxul și poșta electronică sunt modalități acceptate de lege pentru depunerea apelului, potrivit art. 471 alin. (3) NCPC. Urmează deci, ca în cazul depunerii apelului prin aceste două modalități, să fie aplicat art. 182 alin. (2) NCPC, fără a mai fi nevoie de coroborare cu art. 183 NCPC.

În concluzie, cererea de apel depusă prin poștă electronică sau fax va fi considerată în termen dacă ora faxului sau a mesajului electronic se situează înainte de ora la care activitatea "în acel loc" (adică instanța, iar nu registratura) încetează în mod legal. Dacă registratura instanței are în respectiva zi program de la 9 la 13, de exemplu, actul va fi considerat în termen dacă este trimis prin poștă electronică sau fax până la încetarea activității instanței, și nu până la terminarea programului registraturii. Nu ar fi posibil ca modalitatea de stabilire a programului de primire a cererilor, diferită de la o instanță la alta, să determine împlinirea unor termene identice la ore diferite. În final, s-ar ajunge la durate diferite ale aceluiași termen. Reperul pentru stabilirea orei de încetare a activității instanței trebuie să fie unul comun tuturor instanțelor, respectiv ora 16:00, la care încetează programul de lucru potrivit art. 88 din Regulamentul de de ordine interioară al instanțelor judecătorești adoptat prin Hotărârea C.S.M. nr. 387/22.09.2005. Această soluție se impune și în cazurile prevăzute de art. 183 NCPC, pentru aceleași rațiuni.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În practică, apelurile/recursurile trimise prin fax sunt depuse la registratură, în vederea primirii de dată certă, această din urmă dată fiind avută în vedere atunci când se apreciază respectarea termenului de declarare a căii de atac. În acest context, se pune problema soluției în cazul în care cererea de apel/recurs a fost trimisă prin fax/e-mail în termenul stabilit de art. 182 alin. (2) NCPC, dar nu a primit dată certă în aceeași zi.

Într-o opinie, în această situație nu ar trebui să se țină cont de data certă, având în vedere că nu îi este imputabil părții că cererea pe care a depus-o în termen nu a fost transmisă la registratură, pentru dobândirea de dată certă. Pe de altă parte, nu se poate ignora faptul că fără a primi dată certă cererea nu poate fi inclusă în procedura de repartizare prin sistemul informatizat Ecris. Totuși, dispozițiile legale care reglementează calculul termenelor nu fac trimitere la data certă.

Într-o altă opinie, s-a arătat că cererea de apel/recurs trebuie depusă prin fax/e-mail până la ora închiderii programului de lucru la instanță, fluxul intern de lucru urmând să fie organizat de o manieră care să permită acordarea de dată certă cererii și includerea acesteia în sistemul de repartizare în aceeași zi. Pentru motive obiective – care urmează a fi stabilite și detaliate la nivelul instanței – repartizarea poate fi efectuată, prin excepție, și în ziua următoare, soluție permisă de Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești. În acest caz, se impune întocmirea unui proces-verbal, care să facă mențiune despre motivele

obiective care justifică repartizarea a doua zi, proces-verbal care urmează a fi avut în vedere de instanța de control judiciar.

În ceea ce privește situațiile în care există diferențe între data (ora, minutul) trimiterii cererii și data (ora, minutul) primirii la instanță a cererii prin fax sau e-mail, s-a precizat că data transmiterii/primirii pot fi dovedite inclusiv cu verificări efectuate de furnizorul de servicii de telecomunicații. Ceea ce prezintă însă relevanță, în toate cazurile, este data certă dată cererii, care se dobândește, potrivit art. 199 alin. (1) NCPC, prin aplicarea ștampilei de intrare.

Lipsa menționării faxului și e-mailului în conținutul art. 183 NCPC se explică prin aceea că sunt singurele mijloace de comunicare care nu asigură *ab initio* înregistrarea cererii prin serviciul de registratură al instanței. În toate celelalte cazuri indicate de art. 183 (scrisoare recomandată la oficiul poștal, depunere la un serviciu de curierat rapid ori la un serviciu specializat de comunicare, depunere la unitatea militară ori la administrația locului de deținere), dovada datei depunerii cererii se face, după caz, prin recipisă, înregistrare ori atestare făcută de serviciul de curierat rapid, de serviciul specializat de comunicare, de unitatea militară sau de administrația locului de deținere, cererile ajungând la instanță, prin intermediul serviciului de registratură.

Participanții la întâlnire au îmbrățișat punctul de vedere exprimat în opinia INM, respectiv că cererea de apel depusă prin poștă electronică sau fax va fi considerată în termen dacă ora faxului sau a mesajului electronic se situează înainte de ora la care activitatea “în acel loc” (adică la instanță, iar nu la serviciul registratură al acesteia) încetează în mod legal.

36. Titlul problemei de drept:

Calea de atac în ipoteza renunțării la judecata recursului

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: recurs

Acte normative incidente: art. 406 alin. (6) NCPC, art. 634 alin. (1) pct. 5 NCPC

Cuvânt cheie: renunțare

Opinia INM:

În cazul în care instanța a luat act de renunțarea la judecata recursului, hotărârea pronunțată este definitivă.

O excepție de la regula instituită de art. 634 alin. (1) pct. 5 NCPC, potrivit căreia sunt definitive hotărârile date în recurs (...), ar trebui consacrată în mod expres, neputând fi dedusă implicit din prevederile art. 406 alin. (6) NCPC.

Teza a II-a a art. 406 alin. (6) NCPC referitoare la hotărârile pronunțate de o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție nu este suficientă pentru a ajunge la concluzia că legiuitorul a intenționat să deroge de la regula enunțată mai sus, întrucât dispoziția respectivă are scopul de a sublinia caracterul definitiv al hotărârilor pronunțate de o secție a Înaltei Curți în alte cazuri decât în recurs.

De asemenea, de principiu, hotărârea prin care se ia act de renunțarea la judecată este supusă recursului doar dacă hotărârea asupra fondului ar fi, la rândul său, supusă apelului sau recursului, neputându-se acorda un regim juridic mai favorabil incidentului decât fondului cauzei.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În sensul opiniei contrare celei exprimate în punctul de vedere al INM, respectiv că recursul declarat împotriva hotărârii prin care tribunalul sau curtea de apel a act de renunțarea la judecata recursului este admisibil, au fost aduse următoarele argumente:

– art. 406 alin. (6) teza I NCPC reglementează regula specială vizând calea de atac în materia renunțării la judecată, aplicabilă prin derogare de la art. 634 alin. (1) pct. 5 NCPC. Teza a II-a a aceluiași articol, care statuează caracterul definitiv al hotărârii prin care s-a luat act de renunțare în fața unei secții a ÎCCJ, constituie excepția de la această regulă.

– argumentul dedus din interpretarea *per a contrario* a tezei a II-a din art. 406 alin. (6) NCPC, în sensul că este deschisă calea de atac a recursului în orice altă situație decât aceea a renunțării la judecată în fața unei secții a ÎCCJ;

– intenția legiuitorului a fost de a supune cenzurii instanței de control judiciar și incidentele procedurale (renunțarea la judecată, suspendarea, perimarea) apărute în cauze definitive.

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat opinia conform căreia hotărârea prin care se ia act de renunțarea la judecată în apel sau în recurs, în fața tribunalului sau a curții de apel, este supusă căii de atac a recursului, independent de faptul că decizia asupra fondului căii de atac ar fi fost definitivă.

37. Titlul problemei de drept:

Termenul de exercitare a căii de atac a recursului împotriva hotărârilor pronunțate în primă instanță într-o acțiune formulată pe calea ordonanței președințiale, într-un litigiu de muncă sau într-o acțiune în materia contenciosului administrativ, atunci când prima instanță ia act de renunțarea la judecata cererii

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: recurs

Acte normative incidente: art. 406 alin. (6) NCPC, art. 485 alin. (1) NCPC

Cuvânt cheie: renunțare

Opinia INM:

Întrucât textul art. 406 alin. (6) NCPC nu face trimitere la normele speciale și nici nu stabilește un termen înăuntrul căruia trebuie exercitat recursul, se impune

completarea acestuia cu dispozițiile de drept comun în materie de recurs, respectiv art. 485 alin. (1) NCPC, termenul general de declarare a căii de atac fiind de 30 de zile.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În practica judiciară a fost consacrată și soluția aplicării termenelor speciale de recurs prevăzute în materia ce face obiectul judecării (litigii de muncă, de contencios administrativ etc.), motivat de faptul că art. 406 alin. (6) NCPC nu instituie un atare termen special de recurs. Această opinie se întemeiază pe faptul că ori de câte ori legislația specială cuprinde un termen, acesta va avea caracter special în raport cu termenele reglementate de Codul de procedură civilă.

În susținerea opiniei contrare, s-a adus ca argument suplimentar faptul că Codul de procedură civilă constituie dreptul comun, cu care se completează dispozițiile legislației speciale (Codul muncii, Legea contenciosului administrativ), dispozițiile art. 406 alin. (6) NCPC reprezentând ele însele dispoziții speciale față de reglementarea din materia recursului din legislația specială.

Majoritatea participanților la întâlnire au îmbrățișat punctul de vedere exprimat în opinia INM.

A fost exprimat și punctul de vedere conform căruia normele generale cu care se vor completa dispozițiile privind termenul de exercitare a recursului în materia discutată sunt cele din legislația specială.

De asemenea, se recomandă reluarea discuțiilor pe această problemă și în cadrul întâlnirii vizând aspecte de practică neunitară în materia litigiilor de muncă și în cea a contenciosului administrativ.

38. Titlul problemei de drept:

Dacă încuviințarea executării silită a titlului executoriu reprezentat de procesul-verbal de constatare a contravenției, comunicat prin afișare, fără a se face dovada în prealabil a comunicării acestuia contravenientului, cu aviz de primire poate fi respinsă în condițiile art. 665 alin. (5) pct. 2, pentru motivul că înscrisul nu constituie titlu executoriu, în înțelesul art. 37 din O.G. nr. 2/2001, raportat la dispozițiile art. 27 din O.G. nr. 2/2001 astfel cum a fost interpretat prin Decizia nr. 10/2013 a ÎCCJ

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: încuviințare executare silită

Acte normative incidente: art. 27 și art. 37 din O.G. nr. 2/2001

Cuvânt cheie: contravenție

Opinia INM:

Nu se poate încuviința executarea silită în absența dovezii privind comunicarea către contravenient a procesului-verbal de constatare a contravenției,

comunicat prin afișare. Această opinie, valabilă în privința încheierii prin care instanța de executare, în sistemul noului Cod anterior modificării sale prin Legea nr. 138/2014, era competentă să se pronunțe asupra încuviințării executării silite, urmează a fi avută în vedere și în contextul procedurilor execuționale supuse noului Cod modificat prin actul normativ anterior menționat.

Coroborarea dispozițiilor art. 27 și art. 37 din O.G. nr. 2/2001 privind regimul juridic al contravențiilor impune soluția că ar reprezenta un element constitutiv al titlului executoriu constând în procesul-verbal de constatare a contravenției, alături de acest proces-verbal, dovada comunicării către contravenient. Într-adevăr, art. 37 conferă valoare nu procesului-verbal în sine, ci procesului-verbal neatacat; or, neatacarea, prin formularea unei plângeri, a procesului-verbal este relevantă în contextul în care s-a procedat, în respectul art. 27 din O.G. nr. 2/2001, la comunicarea acestui act către contravenient pentru ca acesta din urmă să fie în măsură să-și exercite dreptul la acțiune/calea de atac recunoscută de legea în materie.

Mai mult decât atât, aspectul modalității de comunicare a procesului-verbal de contravenție ar putea fi subsumat unei cerințe de formă prevăzute de lege (art. 27 din O.G. nr. 2/2001) pentru ca acest proces-verbal să constituie titlu executoriu, motiv pentru care, înainte de toate, cererea de învestire cu formulă executorie, formulată în temeiul art. 641 NCPC ar trebui respinsă (alin. 3) ca neîntemeiată.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

Pentru a statua asupra caracterului de titlu executoriu al procesului-verbal de contravenție, se impune verificarea legalei sale comunicări, caz în care se va ține seama de Decizia nr. 10 din 10 iunie 2013³, pronunțată în recurs în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție, în care instanța supremă a statuat caracterul subsidiar al comunicării prin afișare, formalitatea comunicării urmând a fi îndeplinită prioritar prin poștă, cu aviz de primire („Modalitatea de comunicare a procesului-verbal de contravenție și a înștiințării de plată, prin afișare la domiciliul sau sediul contravenientului, este subsidiară comunicării prin poștă, cu aviz de primire. Cerința comunicării procesului-verbal de contravenție și a înștiințării de plată este îndeplinită și în situația refuzului expres al primirii corespondenței, consemnat în procesul-verbal încheiat de funcționarul poștal”).

În unanimitate, participanții au îmbrățișat soluția propusă în punctul de vedere exprimat de INM.

39. Titlul problemei de drept:

Obligarea executorului judecătoresc la plata cheltuielilor de judecată în cazul în care formulează o cerere de validare a popririi, iar cererea este respinsă sau acesta renunță la judecata sa

Materia: drept civil

---

³ Publicată în Monitorul Oficial nr. 450 din 23 iulie 2013.

Subcategoria: executare
Obiect ECRIS: validare poprire
Acte normative incidente: art. 2 alin. (1), art. 7 lit. a) din Legea nr. 188/2000, art. 789 alin. (1) NCPC
Cuvinte cheie: cheltuieli de judecată

Opinia INM:

Potrivit art. 2 alin. (1) din Legea nr. 188/2000, executorii judecătorești sunt investiți să îndeplinească un serviciu de interes public, iar în conformitate cu art. 7 lit. a) din același act normativ, aceștia au, printre atribuții, punerea în executare a dispozițiilor cu caracter civil din titlurile executorii.

Din aceste dispoziții legale rezultă faptul că cererea de validare a popririi, în privința căreia legea acordă în mod expres legitimare procesuală activă executorului judecătoresc, potrivit art. 789 alin. (1) NCPC, este promovată de acesta în exercitarea atribuțiilor sale prevăzute de lege exclusiv în interesul creditorului pentru valorificarea dreptului acestuia, motiv pentru care executorul judecătoresc nu poate fi tratat întocmai unei părți, fără nicio diferențiere.

În măsura în care cererea de validare a popririi este respinsă, culpa procesuală aparține creditorului, iar nu executorului judecătoresc care a promovat cererea în interesul acestuia, astfel încât numai creditorul ar putea fi obligat la plata cheltuielilor de judecată ocazionate părților adverse de desfășurarea procesului.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

1. Într-un punct de vedere s-a precizat că, deși executorul judecătoresc nu acționează ca reprezentant al creditorului, în sens procesual, având legitimare procesuală activă proprie, recunoscută de Codul de procedură civilă, el nu acționează în interes propriu, în vederea valorificării unui drept al său, ci pentru satisfacerea unui drept al creditorului, în temeiul Legii nr. 188/2000, motiv pentru care nu poate fi reținută în sarcina sa o culpă procesuală, pentru a putea fi obligat la suportarea cheltuielilor de judecată. Situația executorului judecătoresc diferă fundamental, din acest punct de vedere, de situația debitorului sau a creditorului urmăritor, care, atunci când promovează, de exemplu, o cerere de validare de poprire, tinde la valorificarea unui drept propriu. Din acest motiv, în cazul în care cererea de validare a popririi, promovată de creditorul urmăritor, este respinsă sau se ia act de renunțarea la judecata sa, în măsura în care sunt întrunite condițiile acordării cheltuielilor de judecată, acestea pot fi suportate numai de către creditor, iar nu de către executorul judecătoresc.

2. În sprijinul opiniei potrivit căreia executorul judecătoresc poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, dacă se reține în sarcina sa o culpă procesuală în promovarea cererii de validare a popririi, au fost aduse următoarele argumente:

– existența sau inexistența culpei procesuale se stabilește în funcție de conduita procesuală, iar nu după natura interesului valorificat de parte (personal sau al altuia);

- dacă se acceptă că executorul judecătoresc acționează în calitate de mandatar al creditorului, în temeiul regulilor aplicabile mandatului (chiar tacit), acesta se poate îndrepta împotriva creditorului pentru recuperarea cheltuielilor judiciare la care a fost obligat;

- soluția este de natură să determine o responsabilizare a executorilor judecătorești.

Majoritatea participanților prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția expusă în punctul de vedere al INM, în sensul că executorul judecătoresc nu poate fi obligat la plata cheltuielilor de judecată, în ipoteza respingerii sau a renunțării la judecata cererii de validare a popririi promovate de acesta, cu mențiunea că aceste cheltuieli, cu respectarea condițiilor acordării lor, vor fi puse în sarcina creditorului urmăritor, ca parte în proces.

A fost exprimat și punctul de vedere în sensul că, în măsura în care se reține culpa procesuală a inițiatorului cererii de validare a popririi, chiar dacă acesta este executor judecătoresc, obligația suportării cheltuielilor de judecată îi va incumba.

40. Titlul problemei de drept:

În cazul formulării unei contestații la executare în cadrul căreia se solicită și constatarea caracterului abuziv al unor clauze contractuale este vorba de o contestație la titlu sau de o contestație la executare propriu-zisă?

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: art. 712 NCPC, art. 715 NCPC, art. 12 alin. (4) din Legea nr. 193/2000

Cuvânt cheie: clauze abuzive

Opinia INM:

Prin „contestație la titlu” se înțelege acea contestație care, potrivit art. 712 alin. (2) NCPC (astfel cum a fost republicat în data de 9 aprilie 2015), privește lămurirea înțelesului, întinderii sau aplicării titlului executoriu. O asemenea contestație se poate introduce oricând înăuntrul termenului de prescripție a dreptului de a obține executarea silită, în conformitate cu dispozițiile art. 715 alin. (3) NCPC republicat.

Constatarea caracterului abuziv al unor clauze contractuale, stipulate într-un contract de credit ori într-un contract de leasing nu pune, însă, o problemă de lămurire a titlului executoriu, ci una de nulitate parțială, adică în proporția clauzei/clauzelor abuzive, a acestui titlu executoriu, întrucât, potrivit dispozițiilor art. 12 alin. (4) din Legea nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între profesioniști și consumatori, instituția clauzelor abuzive este văzută ca o aplicație a sancțiunii nulității absolute.

O asemenea calificare, făcută prin chiar legea specială în materie, atrage, sub aspectul reglementării speciilor contestației la executare, incidența art. 713 alin. (2)

NCPC. Astfel, a pune problema naturii abuzive a unor clauze din contractul-titlu executoriu, deci, în termenii dreptului comun impuși de textul art. 12 alin. (4) din Legea nr. 193/2000, problema unei nulități absolute (parțiale), este sinonim cu a invoca motive de fapt sau de drept privitoare la fondul dreptului cuprins în titlul executoriu [art. 713 alin. (2) NCPC republicat].

Or, în privința acestei din urmă contestații la executare, impropriu denumită contestație la titlu (formulă terminologică încetățenită în practica judiciară), termenul de promovare a contestației la executare se determină în raport cu art. 715 alin. (1) pct. 3 NCPC republicat, debitorul având la dispoziție 15 zile din momentul în care a luat cunoștință de încheierea de încuviințare a executării ori de somație; în cazul în care invocă clauze abuzive și, prin aceasta, nulitatea absolută parțială a titlului executoriu, debitorul, în această proporție, critică executarea însăși, iar nu doar un viciu al procedurii execuționale, critică inaptă, însă, să transforme contestația la executare într-o contestație la titlu.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

Calificarea, în situația în discuție, a contestației ca fiind o contestație la titlu sau o contestație la executare prezintă importanță practică din perspectiva termenului de declarare și a competenței.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au îmbrățișat soluția expusă în punctul de vedere al INM.

41. Titlul problemei de drept:

În cazul în care prin cererea de chemare în judecată se contestă întinderea creanței stabilite prin titlul executoriu, este vorba despre o contestație la titlu sau despre o contestație la executare propriu-zisă ?

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: art. 712 NCPC

Cuvânt cheie: contestație la titlu

Opinia INM:

În principiu, o contestație la executare prin care debitorul sau chiar creditorul contestă întinderea creanței stabilite prin titlul executoriu ar putea fi privită ca o contestație la titlu, în sensul art. 712 alin. (2) NCPC republicat, dacă în discuție este chiar întinderea creanței, nu în raport cu ceea ce s-a plătit înainte ori chiar în timpul procedurii de executare silită, ci strict în raport cu conținutul titlului executoriu.

În unanimitate, participanții au achiesat la punctul de vedere exprimat de INM.

42. Titlul problemei de drept:

Dispozițiile art. 717 alin. (2) NCPC republicat se interpretează în sensul posibilității executorului judecătoresc de a condiționa înaintarea dosarului de executare de achitarea cheltuielilor ocazionate de acesta sau în sensul că depunerea dosarului de executare este obligatorie, dovada achitării cheltuielilor de către partea interesată putând fi efectuată ulterior?

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: art. 717 alin. (2) NCPC

Cuvânt cheie: cheltuieli

Opinia INM:

Articolul 717 alin. (2) NCPC republicat fixează în sarcina contestatorului obligația de a achita cheltuielile necesitate de punerea la dispoziția instanței de executare a copiei certificate de pe actele de executare contestate.

Textul nu permite exercitarea de către executorul judecătoresc, dator să furnizeze copii certificate de pe actele de executare contestate, a unui drept de retenție *sui generis*, în sensul de a refuza îndeplinirea obligației care îi revine în raporturile sale cu instanța de executare până la momentul achitării efective a cheltuielilor de către partea interesată (în general este vorba de contestator).

De asemenea, după depunerea dosarului de executare, instanța nu poate dispune suspendarea judecării cauzei, în temeiul art. 242 alin. (1) NCPC, pentru a-l determina pe contestator să achite costurile fotocopierii dosarului de executare, întrucât acest text legal nu este incident – nu este împiedicată desfășurarea normală a procesului (dosarul de executare fiind atașat dosarului cauzei).

Mai mult, un contestator debitor care a obținut o suspendare provizorie a executării silite ar putea fi tentat, mizând pe aplicarea art. 242 alin. (1) NCPC, să nu se conformeze obligației de suportare a cheltuielilor stabilite în sarcina sa pentru a provoca o suspendare a judecării contestației la executare, de natură, în contextul particular evocat, să prelungească artificial beneficiul măsurii suspendării executării silite dispuse anterior de instanță.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

Articolul 717 alin. (2) NCPC stabilește două tipuri de obligații ce pot fi dispuse de către instanță – una în sarcina executorului judecătoresc, de a trimite de îndată copii certificate ale actelor dosarului de executare contestate și una în sarcina părții interesate, de a achita contravaloarea acestor copii. Executorul judecătoresc nu poate condiționa îndeplinirea obligației proprii de plata cheltuielilor datorate de parte, el urmând a se descoti cu partea interesată cât privește aceste cheltuieli în cadrul procedurii execuționale. Ipoteza este similară celei privind obligația expertului de a efectua expertiza și de a depune la dosar raportul de expertiză.

În practică au fost pronunțate și soluții de suspendare a judecării, pe temeiul art. 242 alin. (1) NCPC, după ce, în prealabil, instanța a pus în vedere părții interesate obligația de a achita contravaloarea cheltuielilor realizate de executorul judecătoresc cu efectuarea copiilor de pe dosarul execuțional.

În unanimitate, participanții prezenți la întâlnire au agreeat soluția propusă în punctul de vedere al INM, cu mențiunea suplimentară că instanța este obligată să pună în sarcina părții interesate obligația de a achita contravaloarea cheltuielilor cu multiplicarea dosarului de executare, cu indicarea exactă a cuantumului acestora, fără a avea posibilitatea de a suspenda judecata pe temeiul art. 242 alin. (1) NCPC în caz de neexecutare a acestei obligații de către parte (dosarul de executare fiind atașat dosarului cauzei nu mai subzistă impedimentul soluționării pricinii, textul nefiind aplicabil).

43. Titlul problemei de drept:

Determinarea completelor de judecată competente să judece cererile având ca obiect contestațiile la executare sau validările de poprire care vizează titluri executorii pronunțate de completele specializate de minori și familie

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: contestație la executare; validare poprire

Acte normative incidente: Decizia ÎCCJ nr. XV/2007

Cuvânt cheie: complete specializate

Opinia INM:

În analiza acestei teme, vom avea în vedere considerentele Deciziei nr. XV/2007, pronunțate de Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, potrivit căruia "în considerarea principiului specializării, este firesc ca, atunci când contestația la executare propriu-zisă sau contestația la titlu vizează un titlu emis în materie comercială, aceasta să se îndrepte la secția comercială – dacă aceasta există – a instanței competente; sub acest aspect, nu poate fi primit punctul de vedere exprimat în unele hotărâri, conform căruia, atunci când este vorba despre o contestație la executare propriu-zisă, natura litigiului rămâne fără relevanță; aceasta cu atât mai mult cu cât există posibilitatea ca, într-o atare contestație, să se invoce și apărări de fond, a căror natură comercială să fie indiscutabilă".

În consecință, apreciem că în măsura în care în cadrul litigiilor menționate se vor invoca apărări de fond vizând chestiuni de drept din materia dreptului familiei, completele competente specializate să judece astfel de cereri vor fi cele de minori și de familie.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

Problema prezintă relevanță practică întrucât completele cărora li se alocă, în sistem informatic, soluționarea contestațiilor la executare nu sunt identice cu cele cărora li se repartizează litigiile cu minori și familie (complete specializate).

Probleme ridică situațiile în care titlurile executorii sunt reprezentate de alte înscrisuri decât hotărârile judecătorești, caz în care apărările de fond sunt permise a fi formulate în cadrul contestației la executare (în materia litigiilor cu profesioniști, litigiilor de muncă etc.).

În sprijinul soluției consacrate de practica judiciară, în sensul că cererile urmează a fi repartizate completelor care soluționează contestații la executare de drept comun – drept civil, au fost aduse următoarele argumente:

- aceste complete au competența de a verifica orice apărări de fond;
- verificările se realizează în etapa executării silite, ulterioară soluționării litigiului pe fond.

Un alt aspect pus în discuție în cadrul dezbaterilor a vizat secția competentă să judece apelul declarat împotriva hotărârii primei instanțe cu privire la contestația la executare, în lumina Deciziei ÎCCJ nr. XV/2007, fiind luată ca exemplu ipoteza contestațiilor la executare în care au fost invocate apărări de fond privind clauze abuzive, soluționate în primă instanță de judecătorie. În acest caz, s-a apreciat că apelul va fi soluționat de secția specializată în litigii cu profesioniști din cadrul tribunalului.

Contestațiile la executare sunt date în competența materială a judecătoriilor, la nivelul cărora, prin lege, sunt constituite, de regulă, complete specializate în materia fondului funciar, minori și familie, însă nu și în materia litigiilor de muncă. Cu privire la aceste litigii, probleme se pun cu privire la completul competent să judece apelul formulat împotriva hotărârii pronunțate de judecătorie într-o atare contestație la executare.

Întrucât cu ocazia dezbaterilor nu s-a putut contura un punct de vedere majoritar în rândul participanților, fiind exprimate opinii argumentate atât în favoarea soluției propuse în punctul de vedere al INM, cât și în favoarea soluției contrare, participanții au apreciat că se impune inventarierea jurisprudenței judecătoriilor și tribunalelor în materie, problema urmând a fi repusă în discuție cu ocazia următoarei întâlniri.

44. Titlul problemei de drept: Onorariul pentru activitatea prestată de executorul judecătoresc în legătură cu executarea obligațiilor de a face

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: Ordinul nr. 2550/2006 al Ministrului Justiției

Cuvânt cheie: onorariu executor judecătoresc

Opinia INM:

Ordinul nr. 2550/2006 al Ministrului Justiției nu conține o dispoziție legală aplicabilă executării silite a obligației de a face/obligației de a nu face, indiferent că avem în vedere obligații susceptibile de autorizare a creditorului ori de cele care exclud o asemenea autorizare, deoarece nu pot fi aduse la îndeplinire de o altă persoană decât debitorul.

În lipsa unei rubrici alocate acestui tip de executare, soluția, de evitat, ca principiu, în cazul în care se pune problema determinării limitelor minimale, respectiv maximale ale onorariului executorului judecătoresc (rezerva este legată de caracterul esențialmente reglementat al acestei specii de cheltuieli de executare silită), ar fi aceea a analogiei.

Întrucât analogia cu activitate de notificare și comunicare a actelor de procedură (pct. 1 din Anexa Ordinului) este neavenită – emitentul actului, în sfera acestei atribuții, este un particular, pe când emiterea somației, în temeiul art. 667 NCPC republicat, pentru a pune în vedere debitorului să execute obligația de a face, implică un act semnat de executorul judecătoresc, subsecvent verificării condițiilor necesare pentru declanșarea executării silite –, apare ca preferabilă luarea în considerare a onorariilor, minimale și maximale, prevăzute la pct. 2 din Anexă, pentru executările directe. Cum, însă, enumerarea diferitelor specii de executare directă nu o include și pe cea în discuție, luând în considerare că activitatea concretă efectuată de executorul judecătoresc, spre deosebire de toate celelalte cazuri enumerate la pct. 2, exclude proceduri de teren, rezultă că onorariul executorului nu ar putea fi mai mic de 50 de lei și nici mai mare de 500 de lei (cele două limite sunt edictate pentru executarea privind programul vizitare minor, adică pentru specia de executare cea mai puțin remunerată dintre toate speciile de executare silită directă).

Rubrica de la pct. 12 – orice alte acte sau operațiuni prevăzute de lege – nu ar trebui avută în vedere, pentru că, în raport cu interpretarea sistematică a dispozițiilor Anexei și față de modul în care este structurată, ar rezulta că această rubrică vine să acopere eventuale lacune de reglementare a onorariului executorului în legătură cu alte activități, acte sau atribuții decât cele prevăzute în Ordinul nr. 2550/2006; or, materia executării silite face obiectul unei astfel de reglementări. Ar fi, de altfel, cel puțin atipic ca, pe calea valorificării pct. 12 în contextul unei asemenea modalități de executare, onorariul maxim pentru emiterea somației privind executarea unei obligații de a face (200 lei, conform celor specificate la pct. 12) să fie mai mic, spre exemplu, decât cel prevăzut de lege pentru comunicarea unei notificări (400 lei, potrivit pct. 1 din Anexă).

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

În lipsa unei rubrici alocate acestui tip de executare în Anexa Ordinului ministrului justiției nr. 2550/2006, sunt posibile 3 soluții:

– luarea în considerare a onorariilor minimale și maximale, prevăzute la pct. 2 din Anexă, pentru executările directe;

– aplicarea, prin analogie, a onorariilor minimale și maximale, prevăzute la pct. 1 din Anexă, pentru activitatea de notificare și comunicare a actelor de procedură;

– aplicarea onorariilor minimale și maximale, prevăzute la pct. 12 al Anexei, pentru orice alte acte sau operațiuni prevăzute de lege.

Participanții la întâlnire au apreciat că nu poate fi avută în vedere soluția vizând luarea în considerare a onorariilor maximale și minimale prevăzute la pct. 2 din Anexa Ordinului nr. 2550/2006 pentru stabilirea onorariului executorului judecătoresc pentru executarea obligațiilor de a face intuitu personae, impunându-se completări legislative pentru aspectul în discuție.

45. Titlul problemei de drept:

Validarea popririi în situația în care debitorul sau terțul poprit invocă faptul că nu poate fi poprit un anumit cont, având în vedere că respectivul cont este afectat organizării și funcționării debitoarei (cu privire specială asupra art. 2 din Legea nr. 116/2011 privind stabilirea unor măsuri temporare pentru funcționarea Autorității pentru Administrarea Activelor Statului și a Comisiei Naționale a Valorilor Mobiliare)

Materia: drept civil

Subcategoria: executare

Obiect ECRIS: validare poprire

Acte normative incidente: art. 2 alin. (2) din Legea nr. 116/2011, art. 2 din O.G. nr. 22/2002, art. 452 alin. (2) lit. a) NCPC

Cuvânt cheie: validarea popririi

Opinia INM:

Sub aspect procedural, criticile privitoare la nelegalitatea executării silită sunt de resortul contestației la executare, incident judiciar în executarea silită care, în cazul de față, este la dispoziția debitoarei CNVM, iar nu a unui alt participant la executarea silită. Nici în materia în discuție, aceea a executării silită împotriva acestei instituții publice, dar nici în genere în cazul executării prin poprire, îndreptată împotriva unui debitor autoritate ori instituție publică dintre cele aflate în sfera de aplicare a O.G. nr. 22/2002, nu trebuie primite, din partea terțului poprit, apărări referitoare la incidența termenului de 6 luni prevăzut la art. 2 al acestui din urmă act normativ.

În concluzie, cu titlu de principiu, dacă debitorul nu formulează, în termen, contestație la executare în legătură cu aceste aspecte, terțul poprit trebuie să se conformeze adresei de înființare a popririi, desigur în limita și pe măsură ce apar disponibilități în orice fel de conturi deschise la unitatea de trezorerie-terț poprit de către instituția publică debitoare.

Nu mai puțin, sumele stabilite prin bugetul C.N.V.M. pentru acoperirea cheltuielilor de organizare și funcționare, inclusiv a celor de personal, nu vor putea fi supuse executării silită. Aceste sume au destinație specială în condițiile prevederilor art. 452 alin. (2) lit. a) NCPC și nu pot fi urmărite silit pentru obligațiile de plată ale C.N.V.M., stabilite prin titluri executorii – nu privesc exclusiv raporturile dintre creditor și debitorul poprit, ci sunt opozabile, deopotrivă, și terțului poprit-

unitatea de trezorerie. Într-adevăr, unitatea de trezorerie, primind adresa de înființare a popririi, cunoaște destinația sumelor aflate în diferitele conturi deschise de instituția debitoare, motiv pentru care, în aplicarea dispozițiilor art. 2 alin. (2) din Legea nr. 116/2011, nu va putea indisponibiliza acele conturi în care se află sume cu afectarea menționată de acest text de lege (sume stabilite pentru acoperirea cheltuielilor de organizare și funcționare, inclusiv a celor de personal). Chiar dacă debitorul nu s-ar apăra în privința popririi conturilor respective, unitatea de trezorerie cunoaște o piedică legală în a opera indisponibilizarea și, subsecvent, consemnarea către organul de executare a sumelor pentru care s-a înființat poprirea. De altfel, trimiterea la textul de drept comun în materie de sume exceptate de la poprire (în prezent, art. 781 NCPC republicat) este edificatoare pentru că prevederile legale de acest tip impun terțului poprit să ignore poprirea independent de poziția debitorului.

Sub rezerva unor dispoziții legale speciale care să excepteze (definitiv, în cazul de față, deși titlul legii speciale evocă provizoratul - Legea nr. 116/2011 privind unele măsuri temporare) de la poprire anumite sume, în virtutea afecțiunii lor speciale, terțul poprit nu poate însă, așa cum am mai menționat, să invoce pretinsa nerespectare a termenului de 6 luni prevăzut de O.G. nr. 22/2002. De altfel, potrivit unei jurisprudențe devenite constantă, debitorul însuși nu-l poate acredita ca termen de grație, fiind el însuși dator să dovedească, mai întâi în răspunsul trimis la somația emisă de executorul judecătoresc, iar, ulterior, în contestația la executare, lipsa fondurilor necesare acoperirii obligației de plată cuprinse în titlul executoriu.

Participanții la întâlnire au agreeat soluția că validarea popririi nu poate fi respinsă de plano, îmbrățișând punctul de vedere exprimat de INM, în sensul că, sub rezerva unor dispoziții legale speciale care să excepteze de la poprire anumite sume, în virtutea afecțiunii lor speciale, terțul poprit nu poate să invoce pretinsa nerespectare a termenului de 6 luni prevăzut de O.G. nr. 22/2002.

46. Titlul problemei de drept:

Admisibilitatea cererii de evacuare introduse în temeiul art. 1033-1038 NCPC împotriva entității care a deținut imobilul preluat de stat în situația în care fostul proprietar deține hotărâri judecătorești de restituire a imobilului în natură [sfera noțiunii de „ocupant” definită de art. 1033 alin. (2) lit. e) NCPC]

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: evacuare art. 1033 CPC și urm.

Acte normative incidente: art. 1034 alin. (2) lit. e) NCPC

Cuvânt cheie: evacuare

Opinia INM:

Articolul 1034 alin. (2) lit. e) NCPC definește „ocupantul” ca fiind oricare persoană, alta decât proprietarul sau locatarul, care ocupă în fapt imobilul cu sau fără permisiunea ori îngăduința proprietarului.

Rațiunea acestei proceduri speciale este aceea de a acoperi situații de o anumită claritate, care să corespundă standardului aparenței dreptului. Din această perspectivă, exigența pe care o impune legiuitorul în definirea noțiunii de „ocupant” este aceea a existenței vreunui titlu: ocupantul ocupă în fapt, iar această stare rămâne ca atare chiar în condițiile unei permisiuni/toleranțe din partea proprietarului, deoarece chiar definirea ocupării în fapt reprezintă, în sensul art. 1034 alin. (2) lit. e), întregul, iar existența sau, după caz, inexistența permisiunii/îngăduinței din partea proprietarului specii ale stării de ocupare în fapt. Or, în cazurile în care imobilul a fost preluat abuziv în perioada 1945-1989, entitatea care a deținut imobilul subsecvent unei asemenea preluări, a făcut-o în baza unui titlu de deținere care, de altfel, nu emana de la proprietar.

În consecință, procedura specială a evacuării nu este aplicabilă în ipoteza enunțată, proprietarului rămânându-i la îndemână, în funcție de situația juridică a imobilului, calea legii reparatorii ori acțiunea în revendicare introdusă pe calea dreptului comun, ca acțiune care poate să îl aibă în postură de pârât inclusiv pe detentorul precar.

În unanimitate, participanții la întâlnire au achiesat la soluția propusă în punctul de vedere al INM, în sensul că procedura specială a evacuării nu este aplicabilă în ipoteza enunțată, cu mențiunea însă că proprietarul are la îndemână, în această situație, procedura de evacuare de drept comun.

47. Titlul problemei de drept:

Aplicarea dispozițiilor art.1050-1053 NCPC în cazul uzucapiunilor începute înainte de intrarea în vigoare a noului Cod civil

Materia: drept civil

Subcategoria: drepturi de proprietate și alte drepturi reale

Obiect ECRIS: uzucapiune

Acte normative incidente: art. 1051 NCPC, art. 1052 NCPC

Cuvânt cheie: uzucapiune

Opinia INM:

În litera lor, dispozițiile art. 1050-1053 NCPC și, în particular, cele ale art. 1051, care enumeră condițiile cerute pentru admiterea cererii de înscriere a dreptului, evocă dispozițiile în materie de uzucapiune extratabulară ale noului Cod civil (art. 930). În plus, art. 1052 alin. (7) NCPC face referire la obligația instanței de a verifica îndeplinirea condițiilor prevăzute de Codul civil, identificarea prin majusculă a actului normativ indicând faptul că se are în vedere noul Cod, iar nu și Codul civil din 1864.

În opinia potrivit căreia dispozițiile procedurii speciale prevăzute pentru înscrierea în cartea funciară a drepturilor dobândite în temeiul uzucapiunii nu pot

avea în vedere decât uzucapiuni întemeiate pe noul Cod civil, ține de imperativul predictibilității legii ca, din punctul de vedere al legislației procesuale, mai ales în partea în care o asemenea legislație antamează, în realitate, probleme de ordin substanțial, să nu fie schimbate regulile și soluțiile prin prisma cărora uzucapiunile guvernate de legea veche puteau fi recunoscute de instanțe.

Chiar dacă apare ca atipică soluția de a da efecte unor norme procesuale la mai bine de 8 ani de la adoptarea lor (uzucapiunile extratabulare supuse noului Cod civil nu pot începe să curgă înainte de 1 octombrie 2011, iar noul Cod de procedură civilă, în care se află reglementarea procedurii speciale a uzucapiunii, este în vigoare din 15 februarie 2013), predictibilitatea normei juridice și, în acest sens, preocuparea de a nu face mai dificilă, din cauza unei reglementări noi procesuale, probațiunea posesorilor pe cale de a uzucapa în temeiul legii vechi par a fi prioritare.

Fără a nega că art. 1052 alin. (7) are o formulare care trimite exclusiv la noul Cod civil, este de observat, parcurgând condițiile probatorii prevăzute la art. 1051 alin. (3), că legea procesuală nouă nu impune reclamantului să facă dovezi care, în mod esențial, ar corespunde unor condiții de fond străine celor prevăzute în Codul civil de la 1864 (avem în vedere, în acest context, problema uzucapiunii de lungă durată asupra imobilelor pentru care nu a fost deschisă o carte funciară). Într-adevăr, mai toate înscrisurile pe care legea le impune a fi anexate la cererea de înscriere corespund unor diligențe probatorii pe care și în tradiționalele acțiuni în constatarea dobândirii dreptului prin uzucapiune instanțele, soluționând cauza în raport cu dispozițiile vechiului Cod de procedură civilă (art. 111), le întreprindeau, fără a fi ținute de un text de genul art. 1052 NCPC. Explicația pentru care instanțele impuneau reclamantului un asemenea probatoriu era tocmai preocuparea de a evita furnizarea în favoarea acestuia a unui titlu judiciar de proprietate obținut în condiții prea sumare și nesigure, de natură să aducă vătămare intereselor terților (inclusiv domeniului public).

Din această perspectivă, s-ar putea susține că, de fapt, enumerarea de la art. 1052 NCPC este inspirată de jurisprudența dezvoltată înainte de 2013 în spețe de uzucapiuni de lungă durată supuse Codului civil din 1864.

Pentru aceste considerente, apare ca satisfăcând anumite considerente practice soluția aplicării procedurii speciale și în cazul uzucapiunilor supuse Codului civil de la 1864, nu doar prin prisma imperativului aplicării imediate a dispozițiilor noului Cod de procedură civilă, și anume de la data intrării sale în vigoare, iar nu la o durată mai mare de 8 ani de la această dată, ci fiind, în plus, întemeiată pe aspectul că exigențele probatorii impuse prin procedura specială cuprinsă în această nouă reglementare nu evocă, în esență, cerințe de fond suplimentare celor care, potrivit Codului civil din 1864, condiționează uzucapiunea de lungă durată (posesia utilă și termenul de 30 ani); diferența se exprimă prin impunerea în sarcina posesorului interesat în a obține constatarea/consacrarea uzucapiunii a unor diligențe și mijloace de probă deja acceptate în jurisprudența anterioară noului Cod de procedură civilă, în cadrul oferit de art. 111 din vechiul Cod.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

1. Într-o primă opinie, s-a apreciat că trebuie distins între dispozițiile de drept material ale noului Cod civil și prevederile de drept procesual menționate în art. 1050-1053 NCPC, dispozițiile procedurii speciale urmând a se aplica, din punct de vedere procedural, și posesiilor începute sub imperiul Codului civil anterior. În ceea ce privește însă condițiile de fond care trebuie îndeplinite pentru dobândirea dreptului prin uzucapiune, vor fi avute în vedere dispozițiile legale aplicabile la momentul începerii posesiei.

În acest context, s-a invocat aspectul dacă procedura specială este aplicabilă și uzucapiunilor extratabulare reglementate de Decretul-lege nr. 115/1938.

Referitor la această problemă, practica judiciară a consacrat mai multe soluții posibile, depotrivă argumentate. Totodată, la nivelul Curții de Apel Suceava a fost inițiat un demers de inventariere a jurisprudenței în materie, fiind solicitate decizii pronunțate și de alte instanțe, în care să se evidențieze argumentele în susținerea soluțiilor divergente pronunțate în practică, în vederea declanșării unui mecanism de unificare a practicii judiciare.

2. Într-o a doua opinie, s-a considerat că pentru regiunile care nu au fost supuse dispozițiilor Decretului-lege nr. 115/1938, dispozițiile procedurii speciale din noul Cod de procedură civilă nu se aplică uzucapiunilor începute anterior noului Cod civil, pentru constatarea dobândirii dreptului prin uzucapiune, partea având deschisă calea acțiunii în constatare de drept comun – art. 35 NCPC.

Participanții la întâlnire au apreciat că este necesară promovarea unui recurs în interesul legii pentru clarificarea problemei în discuție.

48. Titlul problemei de drept:

Interpretarea art. 2537-2539 NCC în ceea ce privește efectele întreruperii termenului de introducere a acțiunii (plângeri contravenționale, contestații la executare, plângeri împotriva încheierilor de carte funciară)

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: contestație la executare

Acte normative incidente: art. 2539 alin. (2) NCC

Cuvânt cheie: prescripție

Opinia INM:

Răspunsul la această problemă de drept are ca premisă stabilirea naturii juridice a termenelor de introducere a cererilor menționate.

În ipoteza în care acestea ar fi calificate drept termene de prescripție sau de decădere de drept material, sunt incidente dispozițiile art. 2537-2539 NCC, la care face trimitere și art. 2548 alin. (3) NCC, existând, în acest caz, neajunsul faptului ca termenul de introducere al acestora să fie mai mic decât termenul de 6 luni prevăzut de art. 2539 alin. (2) NCC.

În ipoteza în care aceste termene vor fi considerate termene de decădere de drept procesual, dispozițiile art. 2537-2539 NCC nu ar mai fi incidente. Este însă de

menționat faptul că termenele de decădere de drept procesual sunt considerate a fi cele stabilite ulterior momentului declanșării unui proces civil.

Opinii exprimate de participanții la întâlnire:

1. Într-o primă orientare, s-a apreciat că în materia plângerii contravenționale sunt aplicabile dispozițiile procedurale cuprinse noul Cod de procedură civilă, iar nu prevederile privind întreruperea prescripției din noul Cod civil.

2. Într-o altă opinie, urmează a se distinge între decădere, ca sancțiune a nerespectării termenului procedural, și decăderea, ca sancțiune de drept substanțial, prevăzută de noul Cod civil. Astfel, termenele de decădere de drept procesual sunt cele care vizează actele procedurale după introducerea acțiunii, urmând ca tot ceea ce este prealabil introducerii acțiunii să fie supus fie termenelor de decădere de drept material, fie termenelor de prescripție extinctivă.

Având în vedere acest considerent, precum și prevederea potrivit căreia, în absența calificării exprese de către lege a unui termen ca fiind de decădere, acesta va fi considerat de prescripție, în opinia contrară se apreciază că termenele de natura celor în discuție sunt termene de prescripție. Un alt argument în sprijinul acestei opinii îl constituie calificarea ca termen de prescripție a termenului de introducere a acțiunii în contencios administrativ vizând anularea unui act administrativ.

Participanții la întâlnire au agreeat amânarea discutării acestei probleme, în vederea analizării ei în cadrul secțiilor civile ale instanțelor.

**49. Titlul problemei de drept:
Calitatea procesuală activă în cazul cererilor privind obligația
desființării construcțiilor fără autorizație**

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: obligație de a face

Acte normative incidente: art. 27 alin. (5), art. 32 alin. (1) din Legea nr. 50/1991

Cuvânt cheie: desființare construcții

Opinia INM:

Potrivit art. 27 alin. (5) din Legea nr. 50/1991, „procesele-verbale de constatare a contravențiilor, încheiate de organele de control ale administrației publice locale, se înaintează, în vederea aplicării sancțiunii, șefului compartimentului care coordonează activitatea de amenajare a teritoriului și de urbanism sau, după caz, președintelui consiliului județean ori primarului unității administrativ-teritoriale sau al sectorului municipiului București în a cărui rază s-a săvârșit contravenția”.

De asemenea, art. 32 alin. (1) din aceeași lege dispune că „în cazul în care persoanele sancționate contravențional au oprit executarea lucrărilor, dar nu s-au conformat în termen celor dispuse prin procesul-verbal de constatare a contravenției, potrivit prevederilor art. 28 alin. (1), organul care a aplicat sancțiunea va sesiza instanțele judecătorești pentru a dispune, după caz: a) încadrarea lucrărilor în prevederile autorizației; b) desființarea construcțiilor realizate.”

Având în vedere conținutul și caracterul special al art. 32 alin. (1) din Legea nr. 50/1991, aceasta este de strictă interpretare și aplicare, astfel încât calitate procesuală activă în astfel de cereri are doar organul care a aplicat sancțiunea.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat soluția expusă în punctul de vedere al INM.

50. Titlul problemei de drept:

Acordarea cheltuielilor de judecată constând în taxe judiciare de timbru în litigiile care au ca obiect principal obligarea pârâtului la plata unor sume de bani cu titlu de onorariu de avocat, onorariu ce a fost suportat de către reclamant pentru asigurarea asistenței juridice într-un alt proces pe care pârâtul l-a pierdut în tot sau în parte

Materia: drept civil

Subcategoria: pretenții

Obiect ECRIS: pretenții

Acte normative incidente: art. 453 alin. (1) NCPC

Cuvânt cheie: cheltuieli de judecată

Opinia INM:

Având în vedere că litigiile care fac obiectul analizei sunt, în principiu, cauzate de voința reclamantului, care a ales calea separată a recuperării cheltuielilor de judecată, precum și că pârâtul nu poate fi considerat a păstra culpa procesuală din litigiul originar, soluția echitabilă ni se pare a fi aceea de a nu-l obliga pe acesta din urmă la suportarea costurilor procesului ulterior prin care reclamantul urmărește recuperarea onorariului de avocat dintr-un litigiu anterior. Apreciem aplicabilă această soluție atât pentru taxa de timbru, pentru un eventual onorariu de avocat perceput în cel de-al doilea litigiu și pentru orice alte cheltuieli efectuate. Simplul fapt că este permisă recuperarea pe cale separată a onorariului de avocat dintr-un litigiu nu presupune că pârâtul trebuie considerat culpabil de existența acestui al doilea proces separat, în sensul art. 453 alin. (1) NCPC.

De asemenea, chiar dacă art. 453 alin. (1) NCPC vorbește despre “partea care pierde procesul”, iar pârâtul cade într-adevăr în pretenții în litigiul secundar de recuperare a onorariului de avocat, a-l obliga la plata cheltuielilor de judecată către reclamant ar însemna a-l sancționa de două ori pentru culpa procesuală din primul litigiu.

Însă, în ipoteza în care în cuprinsul contractului de asistență juridică, obligația reclamantului de achitare a unei părți a onorariului de avocat este exigibilă

numai ulterior finalizării definitive a procesului, reglementarea profesiei de avocat permițând în mod expres o atare posibilitate, reclamantul este în drept, pe calea unui litigiu separat vizând cheltuielile de judecată, să recupereze și cheltuielile de judecată aferente acestuia din urmă.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat punctul de vedere exprimat în opinia INM.

51. Titlul problemei de drept:

Interpretarea și aplicarea dispozițiilor art. 6 alin. (4) din Legea nr. 16/1994 cu referire la interesul în promovarea unei cereri în constatarea nulității absolute a contractelor de arendare încheiate sub incidența acestei legi, de către reclamant, în calitate de primar al comunei, în contradictoriu cu pârâta, societate arendatoare

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: anulare act

Acte normative incidente: art. 6 alin. (4) din Legea nr. 16/1994

Cuvânt cheie: arendare

Opinia INM:

Este întemeiată soluția potrivit căreia neînregistrarea la consiliul local a contractului de arendare încheiat sub incidența Legii nr. 16/1994 nu atrage nulitatea absolută a contractului de arendare.

Deși argumentarea în sensul lipsei unui interes legitim, condiția interesului fiind una indispensabilă exercitării cu succes a acțiunii civile, nu una lipsită de valoare, se cuvine prioritar observat că, în formularea, altminteri lineară, a art. 6 alin. (4) din lege, fiecare sancțiune este asociată unei anumite cerințe. Mai exact, cerința încheierii în scris a contractului de arendare pare a fi singura asociată valabilității contractului, în timp ce o eventuală neînregistrare a contractului la consiliul local nu ar trebui să atragă o altă sancțiune decât aceea a inopozabilității. În alți termeni, juxtapunerea cerințelor de validitate și opozabilitate nu îngăduie să se considere că, deopotrivă, lipsa înregistrării ar afecta validitatea ori lipsa formei scrise ar atrage inopozabilitatea.

Faptul că legea prevede existența la consiliul local a unui registru special nu justifică, în lipsa unei dispoziții legale care să o spună inechivoc, o sancțiune care ar afecta, în primul rând, raporturile dintre părți. În practică, pot să apară alte sancțiuni, suportate chiar de arendaș, ale lipsei de înregistrare a contractului de arendare la consiliul local (spre exemplu, imposibilitatea de a beneficia de subvenții în agricultură distribuite prin intermediul APIA).

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat punctul de vedere exprimat în opinia INM, un argument suplimentar în același sens fiind că, în

noua reglementare a contractului de arendare din noul Cod civil nu a mai fost preluată înregistrarea la consiliul local drept condiție de validitate a contractului de arendare.

52. Titlul problemei de drept:

A. Aplicarea în timp a prevederilor Legii nr. 17/2014 privind vânzarea terenului agricol din extravilan, cu referire specială la antecontractele încheiate anterior. Decizia Curții Constituționale nr. 755 din 16 decembrie 2014

B. Admisibilitatea acțiunilor civile introduse după intrarea în vigoare a Legii nr. 17/2014, având ca obiect executarea antecontractelor de vânzare-cumpărare încheiate sub forma înscrisului sub semnătură privată anterior intrării în vigoare a legii, cu privire la terenuri extravilane, din perspectiva îndeplinirii condițiilor prevăzute de art. 5 din lege

Materia: drept civil

Subcategoria: alte tipuri de cauze

Obiect ECRIS: hotărâre care să țină loc de act autentic

Acte normative incidente: art. 5 și art. 20 din Legea nr. 17/2014

Cuvânt cheie: antecontract

Opinia INM:

Între problemele supuse discuției [cele de la lit. A) și B)] există o strânsă legătură, ceea ce reclamă exprimarea unui punct de vedere comun. Premisa unui atare răspuns este reprezentată de Decizia Curții Constituționale nr. 755/2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 101 din 9 februarie 2015, prin care s-a constatat că art. 20 din Legea nr. 17/2014 este neconstituțional, în măsura în care exceptează de la aplicarea Legii nr. 17/2014 antecontractele încheiate în formă autentică înainte de intrarea în vigoare a acesteia.

În linii generale, Curtea a evidențiat că, indiferent dacă este încheiat în formă autentică sau sub semnătură privată, antecontractul este guvernat de legea în vigoare la momentul adoptării sale cât privește la valabilitatea sa și efectele pe care le produce. În schimb, încheierea contractului de vânzare (fie prin perfectarea lui la notar, fie prin pronunțarea unei hotărâri care ține loc de contract) trebuie realizată cu respectarea normelor în vigoare la momentul perfectării lui.

Aceste statuări ale Curții Constituționale nu pot fi ignorate. Astfel, cu privire la cea dintâi problemă analizată (A), Legea nr. 17/2014 urmează a se aplica dacă ea este în vigoare la momentul încheierii contractului de vânzare sau al pronunțării hotărârii judecătorești care ține loc de contract de vânzare.

Cu referire la cea de-a doua problemă (B), admisibilitatea unei acțiuni care ține loc de contract trebuie analizată prin raportare la exigențele Legii nr. 17/2014, dacă data pronunțării hotărârii este ulterioară intrării sale în vigoare. Este indiferent dacă antecontractul este încheiat în formă autentică sau sub forma unui înscris sub semnătură privată.

În unanimitate, participanții la întâlnire au îmbrățișat punctele de vedere exprimate în opinia INM.

53. Titlul problemei de drept:

Condițiile de admisibilitate a acțiunilor în pretenții formulate de spitale; calitatea procesuală a acestora urmare a subrogării în drepturile caselor de asigurări de sănătate în cererile formulate împotriva persoanelor chemate în judecată; se constată că de cele mai multe ori sunt chemate ca pârâte victimele agresiunii și nu autorul acesteia ori al accidentului. Temeiul legal al acțiunilor formulate îl constituie atât Legea nr. 95/2006, dar și art. 998-999 Cod civil din 1864

Materia: drept civil

Subcategoria: pretenții

Obiect ECRIS: pretenții

Acte normative incidente: art. 313 alin. (1) și (2) din Legea nr. 95/2006

Cuvânt cheie: subrogație

Opinia INM:

Potrivit alin. (1) al art. 313 din Legea nr. 95/2006: „Persoanele care prin faptele lor aduc daune sănătății altei persoane, precum și daune sănătății proprii persoane, din culpă, răspund potrivit legii și au obligația să repare prejudiciul cauzat furnizorului de servicii medicale reprezentând cheltuielile efective ocazionate de asistența medicală acordată. Sumele reprezentând cheltuielile efective vor fi recuperate de către furnizorii de servicii medicale. Pentru litigiile având ca obiect recuperarea acestor sume, furnizorii de servicii medicale se subrogă în toate drepturile și obligațiile procesuale ale caselor de asigurări de sănătate și dobândesc calitatea procesuală a acestora în toate procesele și cererile aflate pe rolul instanțelor judecătorești, indiferent de faza de judecată” iar, în conformitate cu alin. (2) al aceluiași articol: „Furnizorii de servicii care acordă asistența medicală prevăzută la alin. (1) realizează o evidență distinctă a acestor cazuri și au obligația să comunice lunar casei de asigurări de sănătate cu care se află în relație contractuală această evidență, în vederea decontării, precum și cazurile pentru care furnizorii de servicii medicale au recuperat cheltuielile efective în vederea restituirii sumelor decontate de casele de asigurări de sănătate”.

Textul analizat instituie un caz de subrogație legală a furnizorului de servicii medicale în drepturile casei de asigurări de sănătate (pentru recuperarea decontărilor pe care aceasta le-a făcut furnizorului de servicii reprezentând cheltuielile efective ocazionate de asistența medicală acordată), debitorul raportului juridic obligațional fiind persoana care prin fapta sa a provocat, din culpă, daune sănătății altei persoane sau chiar proprii persoane.

Cu referire la situația în care s-au cauzat daune sănătății altei persoane, textul are ca menire să identifice pe autorul faptei ilicite ca fiind cel care va trebui, în final, să suporte cheltuielile făcute de către furnizorul de servicii medicale (spitalul).

Admisibilitatea acțiunii furnizorului de servicii depinde de întrunirea condițiilor răspunderii civile delictuale (dacă în prealabil în cadrul litigiului dintre victimă și autorul prejudiciului au fost stabilite condițiile răspunderii delictuale, hotărârea pronunțată se va impune celui declanșat între spital și autorul faptei ilicite prin efectul pozitiv al autorității de lucru judecat), calitatea procesuală pasivă revenind, invariabil, celui care se face vinovat de daunele aduse sănătății victimei.

Participanții la întâlnire au agreeat că se impune inventarierea practicii judiciare în materie, discuțiile cu privire la această problemă urmând a fi reluate cu ocazia întâlnirilor următoare.

54. Titlul problemei de drept:

Despăgubiri întemeiate pe prevederile art. 539 alin. (2) CPP - condiția constatării caracterului nelegal al măsurii preventive prin hotărârea de achitare

Materia: drept civil

Subcategoria: pretenții

Obiect ECRIS: pretenții

Acte normative incidente: art. 539 alin. (1) și (2) NCPP

Cuvânt cheie: eroare judiciară

Opinia INM:

Potrivit art. 539 NCPP.: „(1) Are dreptul la repararea pagubei și persoana care, în cursul procesului penal, a fost privată nelegal de libertate. (2) Privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită, după caz, prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.”

Rezultă din cuprinsul textelor citate că dreptul la despăgubire este condiționat de existența unei privări nelegale de libertate. La rândul ei, privarea nelegală de libertate trebuie să fie stabilită de organele judiciare identificate în alin. (2) al art. 539 CPP.

Se înțelege, astfel, că achitarea ulterioară a inculpatului nu are aptitudinea ea însăși să atragă caracterizarea privării de libertate ca fiind una nelegală. Soluția este confirmată și de următorul raționament. Legalitatea privării de libertate se verifică prin raportare la un probatoriu sumar, în timp ce achitarea este soluția pronunțată în funcție de întregul material probatoriu administrat în dosar. Este, astfel, natural ca legalitatea măsurii preventive să nu poată să fie apreciată *a posteriori* în funcție de soluția dată asupra fondului cauzei penale supuse judecării. De altfel, măsura preventivă poate să nu fie urmată de un act de inculpare și cu toate acestea ea să nu fie considerată nelegală. În acest sens s-a pronunțat și Curtea Europeană a Drepturilor Omului (cauza Brogan ș.a. împotriva Regatului Unit).

În plus, pentru a aprecia asupra îndreptățirii la despăgubiri a celui care a fost privat de libertate se impune ca instanța să verifice și dacă aceasta respectă

garanțiile instituite de art. 5 din Convenție. Sub acest aspect, dreptul la reparație există numai atunci când măsura privativă nu se subscrie niciuneia dintre situațiile prevăzute de art. 5 parag. 1 lit. a)-f) din Convenție.

În aplicarea dispozițiilor legale supuse discuției există jurisprudență divergentă inclusiv la nivelul ÎCCJ, impunându-se declanșarea unui mecanism de unificare a practicii judiciare.

Întocmit:

judecător Delia Narcisa Theohari, formator INM
expert Nadia-Simona Țăran, personal de specialitate juridică asimilat magistraților

Data 02.09.2015